

**INSTITUTIONEN FÖR FILOSOFI,
LINGVISTIK OCH VETENSKAPSTEORI**

KOMMUNER I KONFLIKT

Representationen av sociala aktörer i
nyhetsrapporteringen kring tiggeriförbudet i Vellinge
samt reklamfilmspublikationen i Staffanstorp

Erik Pedersen

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Kommunikatörsprogrammet med inriktning mot myndigheter och offentlig förvaltning
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT21
Handledare:	Irene Rapado
Examinator:	Torbjörn Lager

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kommunikatörsprogrammet med inriktning mot myndigheter och
Program och/eller kurs: offentlig förvaltning
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: VT21
Handledare: Irene Rapado
Examinator: Torbjörn Lager
kritisk diskursanalys, sociala aktörer, medielogik, andrafiering,
Nyckelord: kommuner, politiker, invandrare

- Syfte:** Syftet med uppsatsen är att undersöka hur tidningen *Sydsvenskan* gått tillväga för att representera sociala aktörer, däribland politiker och människor med invandrabakgrund, i bevakningen av två händelser med diskriminerande och eventuellt rasistiska förtecken.
- Teori:** Det teoretiska ramverket i uppsatsen utgår ifrån teorier om medielogik, inklusive gestaltningsteorin och etablerade dramaturgiska berättartekniker, samt teorier om andrafiering, vilket inbegriper den teoretiska förståelsen av dikotomin mellan 'oss' och 'dem'.
- Metod:** Studiens metod utgörs av kritisk diskursanalys och dess analytiska ramverk har sin utgångspunkt i ett antal strategier som berör representationen av sociala aktörer.
- Resultat:** Analysen synliggör *Sydsvenskans* benägenhet till konfliktorientering, där representationen av sociala aktörer visar hur olika aktörer, inklusive politiker, positioneras mot varandra. Dessutom belyser analysen hur *Sydsvenskan* genom den aktiverande representationen av traditionellt 'marginaliserade' sociala aktörer söker problematisera händelserna, samtidigt som spår av andrafiering, där användandet av rutinmässiga nyhetstekniker som bidrar till att upprätthålla dikotomin mellan 'oss' och 'dem', icke desto mindre gör sig påmind i artikelurvalet.

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Irene Rapado som med sina kloka tankar, konstruktiva kritik och goda råd väglett mig genom uppsatsarbetets alla faser och till världens bästa flickvän Matilda Palm som med sin support och sitt stöd alltid finns där för mig i alla lägen.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	2
1.1.1 Kort översikt över Vellinge och Staffanstorp	2
1.1.2 Tiggeriförbudet i Vellinge	3
1.1.3 Reklamfilmspublikationen i Staffanstorp	3
1.2 Syfte och frågeställningar	4
1.3 Disposition.....	5
2. Tidigare forskning	6
2.1 Förhållandet mellan politiker och medier.....	6
2.2 Hur invandrare, asylsökande och flyktingar representeras i medierna.....	8
2.3 Sammanfattning.....	10
3. Teoretiskt ramverk	12
3.1 Mediesamhället och medielogik	12
3.1.1 Gestaltningsteorin	13
3.1.2 Dramaturgiska berättartekniker	14
3.2 Andrafiering.....	16
4. Metod och material.....	19
4.1 Metod.....	19
4.1.1 Kritisk diskursanalys.....	20
4.1.2 Tillvägagångssätt och analytiskt ramverk.....	21
Role Allocation	23
Nomination.....	23
Functionalization	24
Exclusion.....	24
Genericization och Specification	25
Assimilation och Individualization	25
Association	25
Indetermination och Differentiation.....	25
4.2 Validitet och reliabilitet	26
4.3 Material.....	26
5. Analys.....	30
5.1 Representationen av kommun och politiker	30
5.1.1 Tiggeriförbudet i Vellinge	30
5.1.2 Reklamfilmspublikationen i Staffanstorp	31

5.2 Representationen av 'dem' kontra 'oss'	33
5.2.1 Tiggeriförbudet i Vellinge	34
5.2.2 Reklamfilmspublikationen i Staffanstorp	38
5.3 Sammanfattning.....	40
6. Slutdiskussion och slutsatser.....	41
6.1 Begränsningar och vidare forskning.....	44
7. Referenslista	46
Tryckta källor.....	46
Elektroniska källor	49

1. Inledning

Vellinge och Staffanstorp är två borgerligt styrda kommuner belägna i sydvästra Skåne som tidigare tagit ställning mot invandring. Exempelvis har de sedan flyktingkrisen 2015 lägre andel flyktingar boendes i kommunerna än någon annan skånsk kommun (Berg 2020). Under åren 2018 och 2019 hamnade de i blickfånget då de tog initiativ som på ett eller annat sätt uppfattades ha diskriminerande och eventuellt rasistiska förtecken och som direkt eller indirekt fick konsekvenser för, i första hand, människor med invandrarbakgrund. I Vellinge fattades efter många påtryckningar beslut om att förbjuda tiggeri på öppna platser (Landelius och Karlsson 2018), medan Staffanstorp valde att publicera en reklamfilm med syftet att locka nya invånare, men som fick kritik bland annat för att svartmåla bilden av det närbelägna invandratäta Malmö och för det faktum att samtliga medverkande skådespelare är vita (Mattsson och Ronge 2019).

I bevakningen av händelser likt de som beskrivs ovan spelar lokala medier onekligen en avgörande roll. Även om medierna i allmänhet har en betydande plats i vardagen för många svenskar som vill hålla sig ajour med den dagliga samhällsutvecklingen (Internetstiftelsen 2016) minskar dagspressens utbredning allteftersom den digitala tidsåldern fortskrider. Lokalpressen står sig emellertid ännu relativt stark, då dess uppdrag är att täcka varje medborgares närområde (Weibull och Wadbring 2014), inklusive de händelser som avser den egna kommunen och de beslut som fattas där, samtidigt som medborgarna utgör en informationsbrygga mellan politiker och medborgare (Sevenans 2017). Närheten till den rapportering av händelser likt de som beskrivs ovan kommer således att beröra såväl politiker som invånare i de respektive kommunerna.

Medierna som institution positionerar sig alltmer självständigt från politiska makthavare samtidigt som man, likt andra företag, behöver vara vinstdrivande. Det förhållningssättet ligger till grund för den medielogik som en stor del av det journalistiska berättandet bygger på (Strömbäck 2014). Användandet av dramaturgiska berättartekniker hjälper medierna att konstruera fönster genom vilka de tillåts spegla verkligheten (Hernes 1978, Strömbäck 2014). Därmed kan de sträva efter att maximera intresset för de ämnen de rapporterar om. Att inom politiskt orienterad nyhetsrapportering särskild vikt läggs vid konfliktorientering har tidigare forskning etablerat (Strömbäck 2014:171).

Tidigare forskning (Wodak 1996, Van Dijk 2000, Rezaei m.fl. 2019, m.fl.) visar dessutom att mediernas starka inflytande kan resultera i reproduktionen av makt och ideologier, något som även återspeglas inom den i medieforskning frekvent undersökta dikotomin mellan 'oss' och 'dem', vilken även kan benämnas som 'andrafiering' (Brune i SOU 2006:21). Studier av politiska aktörer respektive människor med invandrarbakgrund är vidare väl utbredda i Sverige (Karlsson och Gilljam 2014, Strömbäck m.fl. 2017, Brune 2004 m.fl.). Den här studien ämnar däremot inrikta sig på vad de tendenser som beskrivs ovan har för betydelse när sådana aktörer tillsammans uppträder och gestaltas i ett visst begränsat artikelurval.

De språkliga val som görs inom ramen för nyhetstexter kan aldrig betraktas som helt neutrala. Sådana val gör det möjligt att placera människor i olika kontexter och lyfta fram aspekter av identitet i relation till de som konsumerar texterna (Machin och Mayr 2012:103). Den sociosemantiska representationen av sociala aktörer (Van Leeuwen 2008) utgör en särskild gren inom den kritiska diskursanalysen och är relativt underrepresenterad i studier utförda i Sverige (jmf. Nord 2017). Den här uppsatsen ämnar bidra till att öka förståelsen kring hur sådana aktörer kan präglade nyhetstexter och eventuellt bidra till att underbygga dikotomin mellan 'oss' och 'dem' genom att på detaljnivå granska den medierapportering som skett i samband med tiggeriförbudet i Vellinge samt reklamfilmspublikationen i Staffanstorp.

1.1 Bakgrund

I det här avsnittet redogörs för kortare bakgrundsinformation kring de kommuner som är föremål för analys i den här uppsatsen, nämligen Vellinge och Staffanstorp, samt information kring de respektive händelser som de är involverade i.

1.1.1 Kort översikt över Vellinge och Staffanstorp

Vellinge och Staffanstorp är två kommuner i sydvästra hörnet av Skåne, bägge med medelstor befolkning med svenska mått mätt. I Vellinge bor cirka 37 000 invånare, medan Staffanstorp har en folkmängd på cirka 26 000 (SCB 2021). Kommunerna placerar sig bägge bland de 25 bäst rankade kommunerna på nyhetsmagasinet *Fokus* årliga sammanställning över svenska kommuners levnadsvillkor (Fokus 2020). De är bägge kranskommuner till Malmö. Kommunfullmäktige i såväl Vellinge som Staffanstorp är borgerligt präglade. I Vellinge har Moderaterna haft egen majoritet sedan 1988 (Vellinge kommun 2018). I Staffanstorp har

Moderaterna och Sverigedemokraterna tillsammans över hälften av mandaten i kommunfullmäktige (Staffanstorps kommun 2020).

1.1.2 Tiggeriförbudet i Vellinge

Vellinge kommun drev länge frågan om att kunna införa ett lokalt tiggeriförbud i sin lokala ordningsstadga. Efter att förslaget fått avslag i kammarrätten gavs grönt ljus i Högsta förvaltningsdomstolen den 17 december 2018 (Dahlin 2018) och tiggeri förbjöds på fem allmänna platser i kommunen. Kommunen motiverade sitt beslut med att man anser tiggeri utgöra en störning av den allmänna ordningen (Landelius och Karlsson 2018). Representanter för kommunen, som under en lång tid gjort sig kända för att vägra flyktingmottagande, anser idag själva att förbudsinförandet stärkt deras varumärke (Fritze 2019).

Initiativet fick medhåll från flera andra svenska kommuner. Icke desto mindre riktades kritik mot Vellinge kommun. Bland annat problematiserades det faktum att politiker tyckts dra en linje mellan invandring och brottslighet (Larsson 2019). I februari 2019 rapporterades emellertid att även Staffanstorps kommun fattat beslut om att införa tiggeriförbud och precis som i Vellinge förbjöds tiggeri på ett antal offentliga platser i kommunen. Även här angavs som skäl bland annat upplevda ”ordningsproblem” i anslutning till tiggeriet, exempelvis att människor som tigger tenderat att besöka varuhustoaletter (TT 2019).

I nyhetsrapporteringen gavs i flera artiklar stor uppmärksamhet till den rumänska kvinnan Alina Dobrică, en av de som frekventerat torget i Vellinge för att ägna sig åt tiggeri men även andra aktiviteter som exempelvis gatustädning (Landelius 2018b). Efter införandet av tiggeriförbudet återvände hon till Rumänien, något som möttes av missnöje bland flera invånare, bland vilka hon blivit ett familjärt ansikte (Landelius 2019b).

1.1.3 Reklamfilmpublicationen i Staffanstorp

I november 2019 publicerade Staffanstorps kommun på sin hemsida en informationsfilm på strax över två minuter med budskapet att locka människor att flytta till kommunen (Svenningsson 2019). I en svartvit sekvens i filmen syns bland annat hur en familj i stadsmiljö packar in flyttlådor i en lastbil samt hur en mor och hennes dotter trakasseras av ett gäng på

gatan. Filmerna i stadsmiljö är inspelade i Malmö, vars namn dock inte förekommer i filmen (Svenningsson 2019). När familjen anländer till Staffanstorps är scenerna i stället färgglada. Filmen möttes av kritik från många håll, inte minst anklagades den för att svartmåla bilden av Malmö, en stad med en hög andel invandrare. Två dagar innan filmens offentliggörande hade en femtonårig pojke skjutits till döds i samma kvarter i Malmö som dess scener är inspelade i (Fällmar Andersson 2019). Dessutom är samtliga skådespelare som framträder vita, bland annat byttes en invandrarfödd kioskägare ut mot en vit skådespelare (Mattsson och Ronge 2019). Företaget Clas Ohlson, vars logotyp förekommer på flyttlådor i filmen, krävde att deras namn skulle retuscheras bort (Gustafsson 2019).

Bland de gensvar som mötte reklamfilmen märktes den i Staffanstorps kommun belägna Uppåkra församlings beslut att publicera en egen film för att lyfta Staffanstorps "mångfald" (Malmros 2019b), samt en grupp Malmöungdomars initiativ att i ytterligare en egenproducerad film 'mänskliggöra' de som växer upp i staden och låta dem berätta om sina drömmar (Sehlin 2019). Representanter för Staffanstorps kommun valde emellertid att koncentrera sin respons till filmens positiva marknadsföringssidor. I ett Twitterinlägg poängterade man att filmen "lyfter fram bland annat de goda resultaten vad gäller trygghet, skola och näringsliv och det fokus på kärnverksamheter som präglar kommunens inriktning" (Staffanstorps kommun 2021).

1.2 Syfte och frågeställningar

Genom användandet av kritisk diskursanalys möjliggörs undersökningar av hur makt och ideologier reproduceras (Fairclough och Wodak 1997), företrädesvis i medier (Machin och Mayr 2012, Berglez 2010), genom manipulerandet av språk. Som bakgrundsdiskussionen ovan belyser, kan såväl beslutet om tiggeriförbud i Vellinge som reklamfilmspublikationen i Staffanstorp argumenteras ha diskriminerande och eventuellt rasistiska förtecken. Som en av de ledande dagstidningarna i Sydsverige (Sydsvenskan 2013) är det *Sydsvenskans* uppdrag att bevaka och granska händelser av den arten.

Syftet med den här uppsatsen är, genom analysen av hur de två händelserna skildrats i *Sydsvenskan*, att nagelfara hur olika sociala aktörer, däribland politiker, människor med invandrarbakgrund och andra kommuninvånare, representeras i ett urval nyhetsartiklar. Den

konfliktorientering som är av stor betydelse inom medielogiken (Hernes 1978, Strömbäck 2014), som kan medföra att aktörer positioneras mot varandra, kan påverka hur dikotomin mellan 'oss' och 'dem' reproduceras. Analysen av de tidningsartiklar som utgör studiens material tar avstamp i Van Leeuwens (2008) analytiska ramverk kring representationen av sociala aktörer, medan det teoretiska ramverket baseras på de diskussioner som förs kring i tur och ordning de för medielogiken betydelsefulla teoretiska infallsvinklarna gestaltningsteorin respektive Hernes dramaturgiska berättartekniker (Strömbäck m.fl. 2017, Hernes 1978), samt andrafiering. Konkret ämnar studien besvara följande frågeställningar:

1. Med utgångspunkt i teori rörande medielogik, hur går *Sydsvenskan* dramaturgiskt till väga för att i bevakningen av de händelser som beskrivs ovan representera sociala aktörer?
2. Med utgångspunkt i teori rörande andrafiering, vad har representationen av sociala aktörer för betydelse för hur dikotomin mellan 'oss' och 'dem' reproduceras eller problematiseras i *Sydsvenskans* bevakning?

1.3 Disposition

I uppsatsens andra kapitel presenteras det aktuella forskningsläget över hur medierna har gått till väga för att representera såväl offentlig verksamhet och politiker som invandrare inom nyhetsrapportering. I det tredje kapitlet introduceras de teoretiska infallsvinklarna som ligger till grund för analysen. Uppsatsens fjärde kapitel redogör för metod och material, samtidigt som en omfattande genomgång görs av det analytiska ramverket. I det femte kapitlet presenteras, analyseras och diskuteras de observationer som gjorts under läsningen av de tidningsartiklar som utgör studiens material i relation till det teoretiska ramverket. Slutligen utgörs det sjätte kapitlet av studiens slutsatser, där resultaten kontextualiseras med tidigare forskning, samtidigt som förslag ges på framtida forskning inom fältet.

2. Tidigare forskning

I det här kapitlet diskuteras för uppsatsen relevant forskning. Studien lägger som tidigare nämnt vikt vid hur olika sociala aktörer representeras i nyhetsrapporteringen, såväl representanter för de kommuner som orkestrerat tiggeriförbudet respektive reklamfilmspublikationen, som människor som direkt eller indirekt drabbats av dem. För att kontextualisera studiens syfte fokuserar forskningsöversikten på hur sådana grupper av sociala aktörer tidigare skildrats i medierna.

2.1 Förhållandet mellan politiker och medier

I såväl Vellinge som Staffanstorp är kommunerna de mest framträdande exemplen på offentlig verksamhet (Kommunrapport Vellinge 2018; Kommunrapport Staffanstorp 2018). För regionala och lokala medier som *Sydsvenskan* ligger fokus i en stor del av det dagliga nyhetsarbetet på rapportering och granskning av kommuner som faller inom det egna bevakningsområdet.

Idag sker en omfattande medialisering av offentlig verksamhet i stort och dess anställda förväntas vara bekanta med nyheter, samtidigt som resurser läggs på att hålla sig ajour med medierapporteringen (Schillemans 2016). Denna utveckling behöver även politiker, i mångt och mycket ansiktet utåt för offentlig verksamhet, förhålla sig till. De har sedan 1960-talet lagt allt större resurser på att 'hantera' nyhetsrapporteringen och att förhålla sig till medielogiken. Idag samarbetar de med professionella kommunikationsavdelningar och tar initiativ till mer eller mindre ständigt pågående kampanjande, liksom är aktiva i sociala medier för att garantera hög synlighet (Ketelaars och Aelst 2020). Tillgänglighet och ett professionellt bemötande är emellertid långt ifrån de enda kvalitéer som krävs för att vara framgångsrik. Ketelaars och Aelst (2020) menar att politikers karisma, retoriska förmåga och energinivå är av stor betydelse för hur bilden av dem kommer att ta sig uttryck i nyhetsrapporteringen.

Sevenans (2017) kommer genom elitintervjuer fram till slutsatsen att politiker, likt andra medborgare, kan ses som passiva konsumenterna av det som skrivs i nyhetsrapporteringen. Genom att själva konsumera medier tillskansar sig politiker kännedom om vilka ämnen som ter sig mest akuta. Intresset för att tillmötesgå medierna och därmed säkerställa 'god'

publicitet är ingalunda begränsat till valkampanjer, utan pågår snarast permanent (Ketelaars och Aelst 2020). I de intervjuer Sevenans genomfört med flamländska politiker kan majoriteten av de tillfrågade ge exempel på initiativ som de tagit som en konsekvens av medierapporteringen. Med andra ord kan medierna i många fall fungera som en ”avgörande motiverande utlösare för att skrida till handling” (Sevenans 2017:123).

Isotalus och Almonkari (2014), i sin undersökning av förhållandet mellan press och politiker i Finland, målar vidare upp bilden av en ’konfrontation’ mellan media och politiker. I relationen till massmedia behöver politiker förhålla sig till medielogiken och den allmänna samhällsutvecklingen, samtidigt som man erkänner vikten av den teknologiska omställning som skett till digitala och sociala medier. Samtidigt är det inte ovanligt att politiker upplever de krav som medier ställer på dem som alltför ansträngande, exempelvis de förväntningar som finns på dem att vara ständigt närvarande, att behöva ha åsikter om minsta ämne samt att inte vara främmande för att dela med sig av sitt privatliv. Vissa politiker har påpekat att även om de har goda relationer med kollegor från andra partier, lyfts dessa sällan fram i medierna, som är mer intresserade att betona oegentligheter och konflikter (Isotalus och Almonkari 2014:296). En undersökning av Bartholomé m.fl. (2015:449) visar exempelvis att medierna tenderar att lägga resurser på att uppmärksamma politiker som attackerar varandra eller dåliga relationer mellan ministrar, då dessa har ett högt ”underhållningsvärde”.

Inom mediesfären tycks emellertid den generella uppfattningen vara att det intimare förhållande som tidigare rått mellan journalister och politiker kunde leda till brister i nyhetsrapporteringen och att de två lägren idag åtnjuter ett mer ”professionellt förhållande” (Isotalus och Almonkari 2014:301). Den utvecklingen torde följaktligen ge medierna möjlighet att förhålla sig mer kritiskt till det arbete som utförs av politiska makthavare.

Även i relationen mellan medborgare och lokala politiker har medierna en viktig roll att fylla. I de fall där lagstiftning saknas för att ge medborgare tillgång till information kring politikernas förehavanden menar Cuadrado-Ballesteros m.fl. (2017) att medierna får det viktiga uppdraget att förmedla information kring den dagliga utvecklingen. I sin undersökning av ett större antal spanska städer finner de att lokala regeringar tenderar att vara mer transparenta när medierna ägnar sig åt en intensifierad bevakning av dem.

2.2 Hur invandrare, asylsökande och flyktingar representeras i medierna

Brune (2004), som undersökt hur svensk nyhetsjournalistik konstruerar bilden av invandrare, gör iakttagelsen att bilden av invandrare som 'avvikelser' tenderar att fortleva genom decennierna, trots den utveckling som medierna genomgått. Det finns flera skäl till att diskriminerande skildringar av människor med invandrarbakgrund reproduceras i nyhetsrapporteringen. Van Dijk (SOU 2005:41) pekar exempelvis på en inom medieföretagen inneboende problematik, nämligen att invandrarfödda journalister sällan rekryteras till 'ansedda' tidningar samtidigt som dessa förhåller sig avvisande till etniska källor och ger tolkningsföreträde till den vita eliten. Liknande mönster iakttar Johansson (SOU 2006:21, s.185) på svenska lokaltidningsredaktioner, vars "etniskt homogena redaktioner och svenska journalister.... fastställer...gränser för den svenska majoritetens förståelse och kunskaper om invandrare...".

Reproduktionen av diskriminerande attityder förmedlas i första hand genom språk, diskurs och kommunikation (Van Dijk i SOU 2005:41, s. 117). Van Dijk (ibid.) poängterar att journalistiken, precis som exempelvis lagstiftande organ och politiker, utövar makt såväl muntligt som skriftligt, något som är att likna vid en slags diskursiv elitism. Dessutom kommer invandrare sällan till tals i medierapporteringen, utan de röster som integreras i diskursen är ofta den vita elitens, medlemmar av inflytelserika grupper, exempelvis politiker och polis, samtidigt som invandrargrupper sällan tenderar att utgöra någon drivande kraft i den politiska gemenskapen (Gemi m.fl. 2013). Brune (2004:360) menar att invandrare tenderar att osynliggöras i medierna och görs därmed "ointressanta och oviktiga", därmed förekommer de sällan i intervjuer som rör deras egen situation.

Wodak (1996) utgår från ett antal tematiserade uttryck som kretsar kring representationen av invandrare, nämligen "olikhet, avvikelse och upplevt hot" (Wodak 1996:114). Faktum är att denna stereotypisering vanligen förknippas med vissa ordval. Van Dijk (2000:39) noterar kopplingen mellan ord som "terrorister" och "araber" samt mellan "drogbaroner" och "sydamerikaner", ord som sällan tenderar att förknippas med den vita eliten. Dessutom påpekar han att den aktiva roll som invandrare ges i texter tenderar att vara begränsad till då de själva står i centrum som utförare av, exempelvis, brottsliga handlingar. Människor med

invandrarbakgrund kan anses utgöra ett potentiellt hot på arbetsmarknaden, samtidigt som de för med sig främmande kulturers synsätt, vilka går stick i stäv med av infödda upplevda 'korrekta' värderingar (Van Dijk 2000).

Johansson (SOU 2006:21) gör en distinktion mellan framställningen av invandrare som antingen kollektiva samhällsgrupper eller som individer. Den första kategorin förefaller vara mer abstrakt och framställer invandrare som problem och belastningar för samhället och torde tendera att i högre utsträckning resultera i diskriminerande beskrivningar i medierapporteringen. Om invandrare framställs som individer, däremot, är de svårare att generalisera över, vilket, enligt Johansson (SOU 2006:21, s.168), kan innebära en större möjlighet att de i medierna skildras som tillskott för samhället.

I representationen av invandrare tenderar nationalitet vidare vara ett betydelsefullt begrepp för hur bilden av dem tar sig uttryck i medierna. Rezaei m.fl. (2019) noterar exempelvis att muslimer i första hand passiviseras, samtidigt som de aktiveras framförallt i de sammanhang där syftet är att förmedla en negativ bild av islam. Man argumenterar för att västerländsk media tenderar att kollektivisera muslimer, som ett led i att förmedla bilden av att "terrorism and Islam are two inseparable notions which go hand in hand in the world of Muslims" (Rezaei m.fl. 2019:70). Wu (2016), däremot, visar på hur kinesiska turister intar rollen av en aktiv och dynamisk kraft i västerländsk media då de utgör en grupp med starkt ekonomisk kapital, samtidigt som de representeras som ett kollektiv och som en homogen grupp.

Tidningarnas politiska orientering kan vidare vara av betydelse för hur invandrare representeras, något som KhosraviNik m.fl. (2012) tar fasta på i en jämförelse av brittiska nyhetsmedier längs höger-vänsterskalan. I studien noteras ett symmetriskt förhållande mellan tidningars format och politiska färg och hur invandrare representeras. Exempelvis förekommer flera exempel på 'avhumanisering' i tabloiden *Daily Mail*, medan den liberalt orienterade *The Guardian* mer aktivt har strävat efter att individualisera invandrare. Kanervirta (2018), däremot, finner i sin studie av brittiska tabloiders bevakning av flyktingkrisen 2015 att tidningar i allmänhet, divergerande politiska sympatier till trots, tenderar att i sin representation generalisera och kvantifiera människor som är på flykt, genom att representera dem genom siffror och statistik.

Ytterligare en aspekt som har betydelse för hur invandrare representeras kan ligga i skillnaden mellan rikstäckande och lokala medier. Likt den här studien fokuserar Cooper m.fl. (2017) på hur människor med utländsk bakgrund skildras i nyhetsmedier med lokal anknytning. De genomför en undersökning av flera australienska tidningar och finner att dessa tenderar att förmedla en mer positiv och 'humaniserande' bild av flyktingar och asylsökande än de stereotypa representationer som i många fall genomsyrar nationella medier, där en anledning kan vara det "gemenskapsbyggande" ansvar som vilar på lokala medier, inom ramen för vilken journalister bland annat ägnar sig åt att introducera läsare för flyktingar och asylsökandes erfarenheter (Cooper m.fl. 2017:86). Dessa tendenser motsägs emellertid av Johansson (SOU 2006:21, s. 169) som i en kvantitativ undersökning av framställningen av invandrare under en längre tidsperiod i lokala medier i Örebro finner att mindre än var femte analyserad artikel frångår bilden av invandrare som "problematisksamhälls- och individgrupp".

Medierepresentationen av invandrare tenderar som tidigare nämnt att lägga vikt vid stereotypiseringen av dessa som hot och kriminella. Denna observation bekräftas av Don och Lee (2014), som undersökt de strategier som används för att i malaysisk nyhetsrapportering misskreditera asylsökande. Det motstånd som Vellinge och Staffanstorp visat mot invandring (jmf. kapitel 1) har betydligt större utbredning i Malaysia. Landet är, som Don och Lee (2014) rapporterar, präglad av en notorisk anti-immigrationspolitik, och rådande ideologier reproduceras genom landets mediekkanaler. Politikerna är de sociala aktörer som ges fritt spelrum i artiklarna, medan asylsökande porträtteras som illegala, hot och offer, samtidigt som regimens förehavanden legitimeras och de ges utrymme att propagera för att invandring utgör ett problem.

2.3 Sammanfattning

Forskningsöversikten åskådliggör dels det faktum att politiker likt andra medborgare konsumerar och behöver förhålla sig till och vara tillgängliga i medierna, samt att de behöver lägga resurser på att förhålla sig till dem, exempel genom strategiskt kommunikationsarbete (Schillemans 2016). Trots att politiker själva inte nödvändigtvis söker konflikter med andra partier, tenderar konfliktorientering inom politiken att ses på som högt "underhållningsvärde"

(Bartholomé m.fl. 2015:449) inom medierna. Forskningsöversikten synliggör även att den diskriminerande bilden av invandrare är relativt utbredd i mediebevakningen (Wodak 1996 m.fl). Invandrare och flyktingar tenderar att marginaliseras och i första hand aktiveras i anslutning till aktiviteter som konnoterar, i första hand, brottslighet (Van Dijk 2000). Sammanfattningsvis synliggörs här delar av den tolkningsfrihet och det inflytande som i många avseenden kan tillskrivas medierna. Frågan som diskussionen ovan tarvar är på vilket sätt dessa tendenser kan appliceras på bevakningen av de händelser som den här uppsatsen beskriver. Den diskussionen föranleder introduktionen av ett teoretiskt ramverk över medielogik och andrafiering i nästföljande kapitel.

3. Teoretiskt ramverk

I det här kapitlet redogörs för studiens teoretiska infallsvinklar. Inledningsvis diskuteras inom medieforskning etablerade begrepp såsom medielogik, och däri betydande inriktningar, såsom gestaltningsteorin respektive Hernes dramaturgiska berättartekniker. Därefter följer en redogörelse kring den teoretiska förståelsen av begreppet andrafiering.

3.1 Mediesamhället och medielogik

Den mediala arbetsprocessen och den nära besläktade medialiseringen kan bidra till att förklara de skäl som föreligger mediers benägenhet att välja en viss representation framför en annan i nyhetsrapportering. Traditionella massmedier har ett tätt förhållande till flera av samhällets betydande institutioner, däribland politik, ekonomi, juridik och kultur (Weibull och Wadbring 2014:28). Därmed uppstår också frågan kring mediers roll i förhållande till dessa institutioner. I vilken omfattning mediernas rapportering präglas av samhället påverkas av rådande mediekultur. I de anglosaxiska länderna, exempelvis, praktiseras en liberal modell där medierna tenderar att vara både professionella och kommersiella. Den kan jämföras med den sydeuropeiska kulturen, där medierna tenderar att utgöra de politiska partiernas förlängda armar. I norra Europa, inklusive Sverige, tenderar medierna att vara både professionella och självständiga samtidigt som de representerar många olika sociala grupper, såsom fackrörelser och partier (Allen m.fl. 2018, Hallin och Mancini 2004).

Den medialisering som ligger till grund för mediernas självständighet kan enligt Strömbäck (2014:230–232) förklaras genom fyra olika faser. Inom ramen för den första fasen utgör massmedierna den viktigaste informationsbryggan mellan medborgarna och diverse politiska och samhälleliga aktörer. Inom den andra fasen har mediernas självständighet från ovan nämnda aktörer ökat och man agerar enligt medielogik snarare än den politiska logiken. De beslut man fattar bygger på egna värderingar. Inom den tredje fasen, sedermera, har mediernas självständighet ökat till den grad att politiska och samhälleliga aktörer måste anpassa sig till dem snarare än tvärtom, exempelvis genom att starta en kommunikationsavdelning eller genomgå medieträning (Schillemans 2016:83). Inom fjärde och avslutande fasen internaliserar offentliga verksamheter reglerna för externa medier och förändras därmed på ett grundläggande sätt.

Som Strömbäck (2014:179) beskriver är det journalister som befinner sig i händelsernas centrum när det kommer till det dagliga nyhetsarbetet. Dagens intensiva mediebrus gynnar mediernas möjligheter att påverka gemene medborgare, vilket Allen m.fl. (2018:15) påpekar:

...sources such as media provide the raw materials that help readers use mental short-cuts to make sense of events that occur in a social and political world that extends far beyond any individual's ability to directly perceive it.

Citatet ger en fingervisning om mediernas makt och inflytande, och om det faktum att de har goda möjligheter att påverka representationen av såväl kommuner och politiker som människor i övrigt. Fowler (1991:25) poängterar att mediers skildringar kan ses som ”konstruktiva praktiker”. Med andra ord är det inte möjligt att kommunicera händelser och idéer på ett neutralt sätt, eftersom dessa alltid måste kommuniceras genom ett medium som redan består av en struktur laddad med sociala värderingar (Fowler 1991). Samtidigt är det sällan som journalister systematiskt gynnar någon partipolitisk inriktning, utan mediernas drivkraft ligger i det faktum att journalistiken i allmänhet, liksom andra branscher, är i behov av att vara vinstdrivande (Strömbäck 2014). Icke desto mindre finns det alltid ”ett avstånd mellan verkligheten och mediernas bilder av den” (Strömbäck 2014:183), något som Fowler (1991:4) belyser i sin diskussion kring hur medierna reflekterar verkligheten:

There are always different ways of saying the same thing, and they are not random, accidental alternatives. Differences in expression carry ideological distinctions and thus differences in representations.

Gestaltningsteorin, som introduceras i nästföljande avsnitt, utgör en teoretisk ansats för att närma sig mediernas skildring av verkligheten.

3.1.1 Gestaltningsteorin

Gestaltningsteorin, eller *framing theory*, utgör en av de vanligaste teorierna inom medieforskning (Strömbäck m.fl. 2017:14). Strömbäck (2014:113–120) påpekar att gestaltningsteorin är mångfacetterad, då den dels tangerar hur människors uppfattningar av verkligheten påverkas av mediernas gestaltningar av densamma, dels hur medierna genom att gestalta verkligheten reproducerar olika ideologier och slutligen även mediernas innehåll och vad det representerar. Med andra ord ges belägg för påståendet att nyheternas verklighet kan separeras från ’vår’ verklighet, då medierna behöver hålla sig till förutbestämda format,

medan antalet intryck som 'vår' verklighet erbjuder är närmast obegränsat (Strömbäck m.fl. 2017:14).

En första tillämpning av inriktningen görs av Tuchman som beskriver nyheterna som ett fönster, som förmedlar en bild av omvärlden som varken är neutral eller heltäckande. Bilden som förmedlas genom fönstret beror på ett antal faktorer, såsom det innehåll, ordval eller perspektiv respektive den vinkel som präglar nyhetsrapporteringen (Strömbäck m.fl. 2017:14). Även Johansson (SOU 2006:21) resonerar kring mediernas gestaltning i termer av ett fönster mot det som vi inte kan se utanför vår direkta omgivning. Medierna både vidgar och begränsar människors vyer, de har tolkningsföreträde i fråga om de kategoriseringar kring "normer om vad som anses vara rätt och fel, normalt och avvikande" (Johansson i SOU 2006:21, s. 165). Gestaltningsteorin har förankring såväl i sociologin som i psykologin och omges därmed med olikartade definitioner beroende på i vilket sammanhang den används. Teoretiker är emellertid ense om att den utgår ifrån ett "socialkonstruktivistiskt perspektiv på sociala fenomen" (Strömbäck m.fl. 2017:14).

De Vreese (i Strömbäck m.fl. 2017:14) gör två konkreta indelningar av gestaltningsteorin, nämligen generiska respektive sakfrågespecifika gestaltningar. En generisk gestaltning går att tillämpa på all form av nyhetsrapportering, oavsett ämne, exempelvis i fråga av rapportering av en konflikt. Gestaltningen kan i ett sådant fall präglas av att konflikten fokuseras och betonas. Inom ramen för sakfrågespecifika gestaltningar koncentreras gestaltningstekniken till specifika ämnen, såsom invandring. Den verklighetsskildring som är del i mediernas gestaltning kan i nyhetsrapporteringen konkret appliceras genom användandet av ett antal förutbestämda dramaturgiska berättartekniker, vilka introduceras i nästföljande sektion.

3.1.2 Dramaturgiska berättartekniker

Den norske sociologen Gudmund Hernes (1978:187–188) redogjorde redan i slutet av sjuttioalet för den "medievridning" som samhället genomgått, som anpassar sig till de krav som massmedierna ställer. Enligt Hernes dramatiserar medierna sin bevakning genom användandet av ett antal berättartekniker (jmf. Strömbäck 2004:129; Jonsson 2005:14):

1. *Tillspetsning*. Medievärldens begränsningar kräver att man fattar sig kort och redogör för nyheter kortfattat och koncist och undviker djupare analyser av abstrakta fenomen.
2. *Förenkling*. Förenkling av komplexiteten i budskap och begränsning av mångtydighet. Invecklade resonemang ska återges på ett enkelt och kortfattat sätt så att alla kan tillägna sig innehållet.
3. *Polarisering*. Nyheter får mer uppmärksamhet om åsiktsskiljaktigheter lyfts fram och betonas och argument ställs emot varandra.
4. *Intensifiering*. Dramatiska händelser garanterar mer uppmärksamhet, särskilt om de bevakas på ett intresseväckande sätt, vilket exempelvis innefattar sammandrabbningar och intensiv argumentation.
5. *Konkretisering*. Det är lättare att rapportera om konkreta incidenter än abstrakta problem som kräver mer engagemang hos mottagarna.
6. *Personifiering*. Människor som konsumerar medierna tenderar att intressera sig för andra människor, därför bör just människor få stort utrymme i medierapporteringen.

Dessa tekniker ramas i mångt och mycket in av medielogiken och tillåter journalister att arbeta enligt förutbestämda mönster. I enighet med medielogiken behöver medierna reducera mängden information samtidigt som de ska fånga människors uppmärksamhet (Strömbäck 2014:163). Brune (2004:358) skriver att ”den senmoderna nyhetsjournalistikens strävan mot populism, polarisering och känslomässig beröring kräver enkla berättelser med genklang i kulturen”. Just polarisering och konfliktgestaltning är ett vanligt inslag i modern nyhetsrapportering, där fokus ligger på att lyfta fram meningsskiljaktigheter mellan två eller flera parter och betona konflikt snarare än möjligheten till enighet (Shehata 2019:344).

Strömbäck (2014:171) noterar att konfliktorientering är särskilt vanlig inom den politiskt orienterade nyhetsjournalistiken. Semetko och Valkenburg (2000:95), som resonerar i termer av ”conflict frames”, skriver att dessa betonar ”konflikter mellan individer, grupper och institutioner som ett sätt att fånga publikens intresse”. Mediernas benägenhet att lyfta fram konflikter, menar man, tenderar att reducera komplexiteten i, exempelvis, politisk debatt till att liknas vid simpel ’tuppfäktning’. Kritiker av hur medierna förhåller sig till konflikter anklagar dem samtidigt för att ”förorsaka publik cynism och missförtroende för politiska

ledare” (ibid.). Ju mer seriös en tidning är, desto vanligare är förekomsten av ”conflict frames” i dess rapportering (Semetko och Valkenburg 2000:104).

3.2 Andrafrifiering

Andrafrifiering är synonymt med den tvärvetenskapligt förankrade dikotomin mellan ’oss’ och ’dem’. Diskursens betydelse för andrafrifiering teoretiseras av, bland andra, kulturvetaren Stuart Hall (1997). Hans förhållningssätt utgår ifrån argumentet att diskurser utgör grunden för ”social, political and economic practices that preclude certain groups from material and symbolic resources” (Hall i Wodak 1996:107). Den gestaltningen av den Andre kan alltså innebära skildringen av denne som underlägsen samhället, i en utsatt position i behov av hjälp.

Hall (1997:238) resonerar kring människors benägenhet att klassificera andra människor och fenomen enligt bestämda mönster utifrån sin egen begreppsvärld, en klassificering som inte behöver vara enbart negativ. I fall av exotism kan exempelvis den Andre ses som vacker, samtidigt främmande (Boréus 2001:31), i sig en dikotomi som emellertid inte förändrar det ’mentala’ avstånd mellan olika grupper som utgör själva kärnan i andrafrifiering. Med språket som verktyg, genom användandet av diverse ord och uttryck, gestaltas en framställning i medierna som bidrar till att reproducera och underbygga samhällets syn på den Andre.

Brune (SOU 2006:21) beskriver två grundläggande sätt på vilka dikotomin mellan ’oss’ och ’dem’ kan konstrueras i texter. För det första kan textens upplägg bestå i att ’vi’ talar om ’dem’. Med andra ord, ’vi’ beskriver ’dem’ med utgångspunkt i för ’oss’ välkända diskurser, samtidigt som ’de’ innehar en passiv och marginaliserad position. Dessutom kan, enligt Brune, förhållandet mellan ’oss’ och ’dem’ beskrivas som asymmetriskt då förutsättningarna för den diskursiva praktiken utgår från ”en serie skillnader, ett motsatsförhållande, eller en konflikt” (SOU 2006:21, s. 91). Brune (2004) resonerar även kring den ”begreppslige invandraren” (Brune 2004:334), som i medierna kan argumenteras reproduceras genom användandet av ”rutinmässiga, triviala nyhetstekniker” (Brune i SOU 2006:21, s 95). Begreppet har sin utgångspunkt i idén om det ”homogena” Sverige där ’vi’ är högutvecklade och ’de’ är mindre upplysta, en föreställning som ännu lever kvar i nyhetsrapportering som berör invandras ’brister’ (Brune 2004:33).

Nationskänsla är vidare en betydande faktor i etablerandet av dikotomin mellan 'oss' och 'dem' (McKinlay och McVittie 2008). Nationstillhörigheten tycks vara konstant och oföränderlig och oberoende av sociala interaktioner. Icke desto mindre visar upplösandet och bildandet av nationalstater i modern tid att begreppet är skiftande, även om det ofta tas för givet. Nationskänslan gör sig ofta påmind i nyhetsrapportering, exempelvis genom förekomsten av inkluderande och exkluderande referenser (såsom personliga pronomen) som mer eller mindre subtilt bidrar till att upprätthålla och reproducera dikotomin mellan 'oss' och 'dem' (McKinlay och McVittie 2008:27).

Hartley (1992; i Allan 2010:177) tillhandahåller en klassificering bestående av fem kategorier som kan ses utgöra ett mönster för hur representationen av den Andre tar sig uttryck i medierna:

- *Balans*. Den bild som förmedlas av minoriteter är ofta ensidig och kontrasteras vanligen mot en maktutövare, exempelvis polisen, eller statliga myndigheter.
- *Namngivning*. Enskilda individers namn tenderar att utelämnas, de representerar hela sin ras snarare än sig själv.
- *Identitet*. Minoriteter representeras som annorlunda från 'oss', samtidigt som den generella bilden som förmedlas är av dem som ett 'kollektiv'.
- *Medborgarskap*. Eftersom minoriteter skildras stereotypiskt som "outsiders" eller "vilda" är det inte möjligt att betrakta dem som medborgare med rättigheter.
- *Tillgång*. Minoriteter ges sällan möjligheten att framföra sin egen agenda till journalister.

Enligt Hartley (1992; i Allan 2010:177) är förekomsten av dessa tekniker så pass utbredd i nyhetsrapporteringen att de praktiskt taget ses som "common sense" bland många journalister. Därmed blir den sammantagna bilden, som även belyses ovan, av representationen av den Andre som en grupp i behov av "skydd, rättelse och välfärd" (ibid.), snarare än människor med egen fri vilja.

Vidare bör poängteras att andrafiering inte nödvändigtvis behöver relatera till etnicitet, utan gränserna för vad som avses kan upplevas flytande beroende på tid och sammanhang.

Emellertid är det enbart vissa grupper - så kallade 'gatekeepers'¹ - som har kontroll över vem eller vilka som ska räknas till 'oss' och vem som inte ska göra det. Van Dijk (2000) resonerar i termer av 'ny' rasism som, till skillnad från historiska rörelser som inbegripit exempelvis slaveri och apartheid, i mångt och mycket är verbal till sin natur och därmed knuten till diskurs. Johansson (SOU 2006:21, s. 166) för en diskussion kring modern rasism i en svensk kontext och konstaterar att "underlägsenheten uttrycks i kulturella, moraliska, intelligensmässiga, språkliga, politiska eller ekonomiska termer". Sammanfattningsvis definieras alltså den moderna rasismen av språkliga och kulturella kontexter.

¹ *Gatekeeping* är ett inom journalistiken etablerat begrepp, inom ramen för vilket journalister ger tolkningsföreträde till vissa grupper framför andra (Weibull och Wadbring 2014:279).

4. Metod och material

I det här kapitlet beskrivs studiens metodologi. Inledningsvis belyses vilka fördelar som ett kvalitativt förhållningsätt kan innebära för studiens syfte. Därefter definieras metoden kritisk diskursanalys, varefter en omfattande genomgång av det analytiska ramverket presenteras. Sedermera diskuteras validitet och reliabilitet i anslutning till undersökningen och slutligen redogörs för vilka val och begränsningar som gjorts i samband med valet av studiens material.

4.1 Metod

Som tidigare nämnt är syftet med den här uppsatsen att undersöka hur sociala aktörer representeras i nyhetsrapporteringen kring två händelser med diskriminerande och eventuellt rasistiska förtecken som involverar de skånska kommunerna Vellinge och Staffanstorp. Studien görs inom ramen för en kvalitativ undersökning.

Kritisk diskursanalys, en kvalitativ form av textanalys, har valts ut som metod då den är lämplig att utföra på nyhetsrapportering inklusive tidningsartiklar och berättigar ett kritiskt förhållningssätt till den makt- och samhällsstruktur samt den ideologi som tenderar att förmedlas genom medierna (Berglez 2010). Till de frågor som kan besvaras med hjälp av kritisk diskursanalys räknas exempelvis varför medierna ser ut som de gör samt ur vems perspektiv verkligheten beskrivs (Berglez 2010:274).

I flertalet jämförbara undersökningar som likt innevarande studie ägnar sig åt innehållet i tidningsartiklar tenderar metoden att utgöras av innehållsanalys (Richardson 2007). Richardson (2007:38) kallar emellertid den metoden för ”inadekvat” och påpekar att det arbete som görs inom ramen för kritisk diskursanalys med dess tolkande tillvägagångssätt medför att analytiker inte enbart begränsar sig till att fokusera på vad som finns ”närvarande” i texten, utan även vad som ”hade kunnat vara närvarande” och vad som ”inte är närvarande”. Som Richardson (2007:21) diskuterar bör tidningsartiklar analyseras kvalitativt. Visserligen kan kvantitativ textanalys te sig användbar för att studera trender i ett stort materialurval, men för att studera och identifiera den latent mening som ryms i texter och därmed finna svar på ideologiskt rotade frågor utgör kritisk diskursanalys onekligen den mest gångbara metoden (ibid.).

4.1.1 Kritisk diskursanalys

En definition till kritisk diskurskurs ges av Fairclough och Wodak, som menar att språkets roll i tal och skrift måste ses som en social praktik, vilket ”förutsätter ett dialektiskt förhållande mellan en viss diskurs och de situationer, institutioner, och sociala strukturer som ramar in den” (Fairclough och Wodak 1997:258). Diskurs kan alltså ses på såväl som socialt konstituerande som socialt konstituerat (ibid.).

Wodak (2014) skiljer på begreppen ’diskurs’ och ’text’. Diskurser förutsätter redan etablerade mönster och gemensamma kunskaper hos olika deltagare, exemplifierat här av den allmänt förekommande diskursen om invandring. Texter, å andra sidan, vare sig de är visualiserade, skrivna eller muntliga utgör del i diskurser och tillskrivs vanligen ’genrer’ (Wodak 2014:50). Den allmänna diskursen om invandring kan exempelvis förutsättas reflekteras i ett antal olika texter och genrer såsom de nyhetsartiklar som skrivs om ämnet, politisk debatt eller för, den delen, olika former av aktivism.

Vidare redogör Meyer och Wodak (2009:90) för de ’intertextuella’ och ’interdiskursiva’ förhållanden som råder mellan yttranden, texter, genrer och diskurser. Med intertextualitet avses det faktum att texter är sammanbundna med andra texter, såväl i dåtid som i nutid, genom referenser till ett visst ämne, event eller aktör, eller, för den delen, alluderingar. Att element från en viss kontext appliceras på en annan kan definieras som rekontextualisering. Med interdiskursivitet avses vidare det faktum att olika diskurser är sammanbundna med varandra, diskurser om invandring kan exempelvis argumenteras relatera till diskurser om ekonomi (ibid.).

Fairclough betonar att kritiska diskursanalytiker bör ha två dimensioner i åtanke vid genomförandet av en analys (Winther Jørgensen & Philips 2000:73):

- *Den kommunikativa händelsen.* Hit räknas nyhetsartiklar, liksom filmer, videoproduktioner, intervjuer och politiskt tal.
- *Diskursordningen.* Dimensionen utgörs av diskurser och genrer och kan förklaras vara summan av de diskurstyper som används inom en social institution eller social domän.

Fairclough (Winther Jørgensen och Phillips 2000:74–75) utgår även från en tredimensionell modell av kritisk diskursanalys som består av, i tur och ordning, analysen av texten, analys av dess produktion samt social analys. Med andra ord, analytiker bör förutom grammatik och vokabulär ta hänsyn till de förhållanden som omger en viss texts produktion, såsom tid och plats, samt, som tidigare nämnt, dess förhållande till andra texter och diskurser, samt de sociala och politiska omständigheter som kretsar kring textens tillkomst.

Faircloughs modell reflekteras i den diskussion som förs av Berglez (2010), som angriper nyhetstexter genom kritisk diskursanalys och påpekar att analytiker bland annat behöver ta hänsyn till vilka aktörer som ryms i materialet och vad de representerar (institutioner, organisationer, sig själva etc.), vilken historisk kontext som präglar händelsen och hur olika aktörer fungerar i förhållande till den, samt vad för slags resonemang som förekommer utifrån särskilda aktörers verbala kommentarer inklusive journalisten själv (Berglez 2010:278).

Genom att använda sig av kritisk diskursanalys kan analytiker alltså belysa hur sociala och kulturella processer och strukturer påverkas av språkbruket, genom vilket ideologier kan reproduceras på ett mer eller mindre subtilt sätt. Som Machin och Mayr (2012:5) diskuterar:

When a researcher draws on CDA for the first time, what they will realise is that it is often in the smallest linguistic details where power relations and political ideology can be found. In texts we may be aware of *what* the speaker or author is doing, but not so much *how* they are doing this.

Som tidigare påpekat kan nyhetstexter vid första blick upplevas utgöra en objektiv och neutral textsamling. Enbart den iakttagelsen kan emellertid ses som ett tecken på den underliggande 'ideologi' som textsamlingen utgör, genom det okritiska förmedlandet av redan etablerade konventioner. Medierna kan som tidigare påpekat (jmf. avsnitt 3.2) upprätthålla vissa verklighetsuppfattningar, inte nödvändigtvis sanna eller falska, däremot vinklade, och till den kritiska diskursanalysens ändamål hör att studera hur dessa representationer återskapas i textform (Berglez 2010:271).

4.1.2 Tillvägagångssätt och analytiskt ramverk

Det inledande angreppssättet till analysen utgjordes av noggrann läsning av artikelurvalet. Därefter noterades de sociala aktörer som förekommer i materialet och som antingen

exkluderas eller inkluderas. I de analyserade artiklarna uppträder såväl kommunernas förtroendevalda politiker som andra medborgare och invandrare, exempelvis människor som tigger i de artiklar som berör tiggeriförbudsinförandet i Vellinge samt människor med invandrarbakgrund i de artiklar som berör reklamfilmspublikationen i Staffanstorps.

I analysen utgör Van Leeuwens (2008) analytiska ramverk över representationen av sociala aktörer själva grunden för att kunna nagelfara hur dessa sociala aktörer representeras och eventuellt marginaliseras i artikelurvalet. Enligt Van Leeuwen (2008:5) utgörs diskurs av representationer, och han argumenterar att "all texts, all representations of the world and what is going on in it, however, abstract, should be interpreted as representations of social practices". Dessa sociala praktiker realiseras alltså genom förekomsten av sociala aktörer. Att språket är en nyckel i sådana reproduktioner belyser även Don och Lee (2014:690):

In the course of recontextualization, certain aspects of social practice, including participants, actions, performance modes, presentation styles and locations, are represented in specific ways through the manipulation of language.

Uppsatsens analyschema innehåller ett relativt omfattande antal strategier och genom dessa tilldelas sociala aktörer olika roller, beroende på om de i artikelurvalet exkluderas eller inkluderas. Notera vidare att de rubriker som figurerar i analysen inte har översatts utan genomgången följer i stora drag den rubriksättning som Van Leeuwen (2008) använder sig av.

Sättet på vilket sociala aktörer representeras i texter tangeras även i en diskussion som förs av Richardson (2007:49–52). Richardson, som inriktar sig på att analysera hur språk konstrueras och manipuleras i tidningar, skriver att journalister är tvungna att ange namn på de personer som förekommer i nyhetsrapporteringen, en process som alltid involverar ett val från journalistens sida. Dessa 'refererande' strategier projicerar mening och sociala värden som appliceras på referenten i relation till andra sociala aktörer. Projektionen utgår från ordval som har avgörande betydelse för hur tidningar väljer att vinkla rapporteringen av en viss händelse (Richardson 2007:50).

Härnäst presenteras alltså ett omfattande urval av de strategier som samtliga diskuteras ingående av Van Leeuwen (2008:23–54). Van Leeuwen (2008:25) hämtar flera av sina exempel från artikeln "Our Race Odyssey", publicerad i *The Sydney Morning Herald* i maj

1990, som likt den här uppsatsen inriktar sig på representationen av människor med invandrarbakgrund. Några av de exempel som används i den genomgången förekommer även nedan. Exempel har även inhämtats från Machin och Mayr (2012), samt (på svenska) från Nord (2017). Terminologin ligger till grund för analysen i kapitel 5.

Role Allocation

Genom förändrandet av texters grammatiska strukturer kan sociala aktörer representeras som antingen activated eller passivated (Van Leeuwen 2008:32–35). Aktiverade sociala aktörer fungerar som de som gör, skapar, tänker eller talar inom ramen för en mening eller fras. Notera följande exempel (Van Leeuwen 2008:33):

(Eighty) young white thugs attacked African street vendors.

Exemplet ovan visar hur en specifik grupp kan representeras som drivande bakom utförandet av en (rasistisk) handling, samt hur en annan, passiviserad, grupp kan falla offer för samma handling.

Passiviserade sociala aktörer kan representeras som antingen subjected eller benefinicalized (Van Leeuwen 2008:33). Den första benämningen används för de aktörer som rent grammatiskt uppträder som objekt i satsen, företrädesvis 'utsatta' för en viss handling, medan den senare refererar till tredje parter som på antingen ett positivt eller negativt sätt påverkas av en viss handling.

Nomination

Som Van Leeuwen (2008:40–41) beskriver, kan sociala aktörer representeras genom att deras unika identitet anges eller genom de egenskaper som de delar med andra sociala aktörer. Nomination realiseras vanligen genom användandet av egennamn, antingen enbart efternamn eller fullständiga namn. Som Van Leeuwen (2008:40) även påpekar, tenderar medelklasstidningar att skriva ut namnet på regeringsföreträdare, medan den 'vanliga' befolkningen snarare namnges i arbetarklasstidningar.

Functionalization

Functionalization realiseras då sociala aktörer representeras genom inkluderandet av exempelvis en yrkesbenämning, titel eller annan benämning som är nära besläktad med en aktivitet exempelvis *klättrare*, samt genom användandet av mer 'generella' substantiv som *kvinnor* och *män* (Van Leeuwen 2008:42–44). Machin och Mayr (2012:81) resonerar kring skillnaden mellan nomination och functionalization och argumenterar för att den sistnämnda strategin förefaller upplevas mer officiell, medan den förstnämnda har en 'personligare' anknytning. Machin och Mayr (2012:82) understryker vidare att inkluderandet av titlar bidrar till att en ökad känsla av auktoritet förmedlas i representationen av sociala aktörer.

Exclusion

Exkluderade sociala aktörer har på eller annat sätt utelämnats eller marginaliserats. Inom ramen för den övergripande strategin exclusion skiljer van Leeuwen (2008:29) mellan understrategierna backgrounding och suppression. Vid backgrounding har den sociala aktören marginaliserats och hamnat i textens bakgrund, men med stor säkerhet går det med hjälp av sammanhanget att räkna ut vilken eller vilka aktörer det rör sig om, dock utan fullständig övertygelse. Nord (2017:151) ger följande exempel på backgrounding:

Att köpa kläder på second hand är både klimat- och miljösmart.

Av exemplet framgår inte 'vem' som ska köpa kläder, men av textens sammanhang (en broschyr som vänder sig till just konsumenter av kläder) går det att räkna ut att det är 'vi' som är den tänkta sociala aktören (Nord 2017:151).

En suppressed social aktör, däremot, motsvaras av en deltagare som dolts från texten. Det är inte möjligt för läsaren att komma fram till vilken social aktör som åsyftas (Van Leeuwen 2008:29). Notera följande exempel på suppression (ibid.):

In Japan similar concerns are being expressed about a mere trickle of Third World immigrants.

Givet meningen ovan är det inte möjligt för läsaren att genom sin slutledningsförmåga resonera sig fram till vem som uttrycker oro över invandringen från tredje världen.

Genericization och Specification

Ytterligare en distinktion som görs av Van Leeuwen (2008:35–36) är den mellan strategierna specification respektive genericization, som han menar utgör ett effektivt sätt att skilja 'oss' från 'dem'. Notera följande två meningar (Machin och Mayr 2012:81):

A man, Mazar Hussein, challenged police today – A Muslim man challenged police today.

I det senare exemplet, genom attributet *Muslim*, realiseras genericization för att representera mannen som utmanar polisen som en 'viss typ'. Som Machin och Mayr (2012:81) beskriver kan förekomsten av sådana representationer stärka den känsla av negativitet som omger en viss grupp människor, även om mannen i fråga inte ens behöver vara praktiserande muslim.

Assimilation och Individualization

Sociala aktörer kan vidare assimileras och representeras som del i en eller flera grupper, eller i termer av statistik (Van Leeuwen 2008:37). Motsatsen utgörs av individualization. Enligt Machin och Mayr (2012:80) kan betydelseskilnaden illustreras genom följande meningspar:

Two soldiers, privates John Smith, and Jim Jones were killed today by a car bomb – Militants were killed today by a car bomb.

Det faktum att de förolyckade soldaternas namn återges i första exemplet gör också att läsaren knyter ett närmare band till dem, medan de i det andra exemplet endast representeras som en generisk grupp. Ytterligare information kan adderas för att stärka det emotionella bandet mellan de dödade sociala aktörerna och läsaren, ett exempel kan vara att ge dem attribut som 'familjefäder' (Machin och Mayr 2012:80).

Association

Även strategin association används för representationen av grupper. Dessa grupper formas av sociala aktörer som emellertid inte benämns explicit, utan istället associeras med ett eller flera 'fenomen', såsom en politisk inriktning (Van Leeuwen 2008:38–39).

Indetermination och Differentiation

Att sociala aktörer representeras inom ramen för strategin indetermination innebär att de skildras som "ospecificerade" eller "anonyma", vanligen genom användandet av obestämda pronomen såsom *någon* eller *några* (Van Leeuwen 2008:39). Sociala aktörer som

representeras inom ramen för strategin differentiation är tydligt separerade från andra sociala aktörer, vilket, i Van Leeuwens ordalag (2008:40), bidrar till att upprätthålla dikotomin mellan 'oss' och 'dem'.

4.2 Validitet och reliabilitet

Kritiker av kvalitativa studier tenderar att peka på de svårigheter som replikerandet av sådana undersökningar medför (Bryman 2008:398–399). Med andra ord, vanliga metoder som intervjuer och etnografiska observationer kan te sig svåra att upprepa. Emellertid utgörs den här studiens material av ett relativt begränsat antal artiklar som samlats in under en relativt begränsad tidsperiod och dessutom inriktar sig analysen på de sociala aktörer som uppträder i dem, definierade enligt ett analytiskt ramverk. För att kunna uppnå en så god replikerbarhet som möjligt har studien alltså i så hög utsträckning som möjligt följt Van Leeuwens (2008) genomgång, till vilken en omfattande presentation som tidigare nämnt ges i sektion 4.1.2.

LeCompte och Goetz (Bryman 2008:383–384) diskuterar begreppen intern och extern validitet. Med intern validitet åsyftas den överensstämmelse som ska finnas mellan de observationer som gjorts inom ramen för en studie och studiens teoretiska ramverk. För att uppnå just intern validitet återknyter diskussionen som förs i studiens analysdel konsekvent till de teoretiska idéer som presenteras och beskrivs i kapitel 3.

Med extern validitet (Bryman 2008:383–384) åsyftas vidare till vilken grad studiens resultat är generaliserbart. Eftersom den här uppsatsen har en kvalitativ ansats består materialet av ett, som tidigare påpekat, relativt begränsat urval tidningsartiklar som uteslutande återfinns publicerade i *Sydsvenskan*. Syftet med studien är emellertid inte att generalisera de tillvägagångssätt som varken svensk tidningspress i allmänhet eller *Sydsvenskan* i synnerhet använder sig av för att representera olika sociala aktörer inom ramen för händelser med diskriminerande och eventuellt rasistiska förtecken, utan att studera hur sociala aktörer representeras inom ramen för de specifika händelser som studien ämnar beröra.

4.3 Material

Studios material är inhämtat från *Sydsvenskan*, en dagstidning vars politiska beteckning är oberoende liberal. Huvudkontoret finns placerat i Malmö och i dess primära

bevakningsområde ingår förutom Malmö och Lund flera intilliggande kommuner i sydvästra Skåne, däribland Vellinge och Staffanstorps. Tidningen utkommer sju dagar i veckan och ägs av Bonnierkoncernen (Sydsvenskan 2013). I sin bolagsordning skriver man bland annat att ”bolagets medier skall i sin nyhetsförmedling sträva efter opartiskhet och saklighet. De skall i sin region – Malmö/Lund samt övriga Skåne – rikta sig till en vid läsekrets och därvid verka för en positiv regional utveckling” (Flemen 2009).

Materialet är närmare bestämt inhämtat från *Sydsvenskans* hemsida där rapporteringen kring vissa större händelser, inklusive de som den här studien beskriver, finns kategoriserade och inordnade under artikelserier med taggen *Storys* (vilket därmed, i tidningens ögon, torde ses som ett kvitto för artiklarnas nyhetsvärde).

I materialet förbises opinionsbildande texter såsom krönikor, debattartiklar, ledarsidor och läsartexter, samt artiklar från TT. Således är analysen koncentrerad till nyhetsartiklar författade av journalister på uppdrag av *Sydsvenskan*. Samtliga artiklar som ingår i analysen listas i Tabell 1:

Titel	Journalist	Publiceringsdatum
Tiggeriförbudet i Vellinge		
<i>Klartecken för lokalt tiggeriförbud i Vellinge</i>	Landelius, Michaela Karlsson, Johanna M.	2018-12-17
<i>Så tycker Vellingeborna om tiggeriförbudet</i>	Landelius, Michaela	2018-12-17
<i>"Jag har ingen mugg, jag sitter inte på marken – jag bara jobbar och städar"</i>	Landelius, Michaela	2018-12-19
<i>Polisen: Oklart hur tiggeriförbudet ska hanteras</i>	Landelius, Michaela	2018-12-19
<i>Polisen har börjat avvisa tiggare i Vellinge</i>	Landelius, Michaela	2019-01-04
<i>Efter förbudet: Enda tiggaren i Vellinge tåtort lämnar efter trakasserier</i>	Landelius, Michaela	2019-03-03
<i>Kampen för att upphäva Vellinges tiggeriförbud fortsätter</i>	Landelius, Michaela	2019-08-13
Reklamfilmspublikationen i Staffanstorps		
<i>Otrygg familj flyttar från Möllevången i Malmö – i Staffanstorps nya reklamfilm</i>	Strand, Elinor	2019-11-11
<i>S-kritik mot kommunens omstridda reklamfilm: Vad är syftet?</i>	Malmros, Emelie	2019-11-12
<i>Staffanstorpsbo om reklamfilmen "Känns lite desperat"</i>	Adelgren, Astrid Malmros, Emelie	2019-11-19
<i>Clas Ohlson vänder sig mot Staffanstorps reklamfilm – vill bli blurrade</i>	Gustafsson, My Östh	2019-11-19
<i>Efter Staffanstorpsreklamen – nu kommer filmen om det "riktiga Malmö"</i>	Sehlin, Maria	2019-11-24
<i>Kyrkans svar på Staffanstorps omdebatterade reklamfilm</i>	Malmros, Emelie	2019-12-06

Tabell 1: Lista över de i *Sydsvenskan* publicerade artiklar som utgör studiens material.

Urvalet har i bägge fall koncentrerats till artiklar som publicerats tidigast på de datum då respektive händelse fick 'officiell status', det vill säga 17 december 2018 då Vellinge kommun fattade beslut om tiggeriförbud respektive 11 november 2019 då Staffanstorps kommun på sin hemsida publicerade sin reklamfilm. Det totala antalet artiklar som materialet omfattar uppgår till sju artiklar rörande tiggeriförbudsinförandet i Vellinge respektive sex artiklar rörande reklamfilmspublikationen i Staffanstorps. I materialurvalet har dessutom två artiklar med koppling till tiggeriförbudsinförandet i Vellinge förbisetts, då dessa inte specifikt berör de aktörer som uppträder i just Vellinge och därmed inte ansetts relevanta för studiens syfte. Machin och Mayr (2012:207) menar att undersökningar som i sin metod hänför sig till kritisk diskursanalys ofta begränsar sig till ett mindre antal texter, vilka väljs ut och motiveras av analytikern, som i dem noterar förekomsten av ett visst mönster.

Ett antal faktorer förenar de två händelser som beskrivs i den här uppsatsen och motiverar deras relevans i relation till uppsatsens syfte. Till sin natur präglas de av diskriminering och eventuellt rasistiska förtecken. Som tidigare påpekat har incidenterna dessutom utspelat sig i kommuner med liknande politisk prägel – de är, som tidigare nämnt, borgerligt styrda. Händelserna är också jämförbara i så måtto att initiativ till dem enligt uppgift (jmf. avsnitt 1.1) tagits för att stärka respektive kommuns varumärke. Ansvar för den beslutsfattning som skett inom ramen för varje händelse får vidare tillskrivas kommunpolitiker, aktörer som i bägge fall förekommer i artikelurvalet, där de får möjlighet att kommentera och eventuellt försvara initiativen. Dessutom ges invånare och andra aktörer med koppling till kommunerna i bägge fall möjlighet att oberoende av styrande politiker kommentera skeendet i media, vilket eventuellt föranleder *Sydsvenskan* att söka skildra polarisering mellan olika sociala aktörer.

5. Analys

I det här kapitlet exemplifieras och diskuteras konkreta exempel från artikelurvalet med utgångspunkt i Van Leeuwens (2008) analytiska ramverk över representationen av sociala aktörer. Terminologin som ryms i det analytiska ramverket introduceras i sektion 4.1.2. För att i enighet med studiens syfte besvara de två forskningsfrågor som ställs i kapitel 1 fokuserar analysen såväl på hur enskilda sociala aktörer representeras som vilken betydelse representationen av sociala aktörer har för medielogiken respektive andrafiering, vilka noggrant redogörs för i kapitel 3.

5.1 Representationen av kommun och politiker

Då del i uppsatsens syfte är att undersöka hur kommun och politiker gestaltas i artikelurvalet, lägger analysens första del vikt vid representationen av sociala aktörer med anknytning till Vellinge respektive Staffanstorps kommuner.

5.1.1 Tiggeriförbudet i Vellinge

Som tidigare nämnt möttes beslutet om ett tiggeriförbudsinförande i Vellinge kommun av kritik från flera håll. Bland Vellingeborna gick åsikterna isär, vilket utdraget i exempel V1 belyser:

(V1) ”Kluvet”, ”bra” och ”inte okej”. Beskedet att Vellinge fått grönt ljus för att införa ett lokalt tiggeriförbud delar invånarna i två läger (Landelius 2018a).

En känsla av polarisering och därmed en ’spricka’ bland de boende i Vellinge kommun infinner sig och förmedlas bland annat via ordvalen i utdraget. Frasen *att dela x i två läger* ger bilden av en svartvit konflikt där invånarna positioneras mot varandra. När kommunens representanter ska motivera införandet representeras de på följande sätt:

(V2) Som stöd för att införa förbudet har Vellinge hänvisat till att kommuninvånare har upplevt störningar i den allmänna ordningen (Landelius och Karlsson 2018).

I exempel V2 beskrivs alltså hur Vellinge kommun motiverar sina åtgärder genom att hänvisa till hur *kommuninvånare upplever störningar i den allmänna ordningen*. Människor som tigger kan här ses som sociala aktörer realiserade inom ramen för den exkluderande strategin

suppression. Det går nämligen av sammanhanget att räkna ut 'vem' som utgör *störningar*, nämligen *tiggare*.

I artikelurvalet uppträder vidare förhållandevis få politiker, men kommunstyrelsens ordförande Carina Wutzler (M) ges i en intervju möjlighet att kommentera beslutet om tiggeriförbud:

(V3) – Samtidigt har vi uppmärksammat att det finns mycket problematik kopplat till tiggeri och de här människornas utsatthet i hela Sverige. Här tycker jag inte att riksplanet har tagit tag i frågan (Landelius och Karlsson 2018).

Inkluderandet av citatet kan, bortsett från det faktum att Wutzler är den mest inflytelserika politikern i kommunen, i termer av medielogik ses som konkretisering från *Sydsvenskans* sida (Hernes 1978), som önskar bygga upp en konflikt som visar på mediernas självständighet från politiska aktörer. Wutzler anser uppenbarligen att Vellinges agenda borde vara applicerbar på hela Sverige, och *riksplanet* beskylls för att ha åsidosatt frågan. Genom realiseringen av strategin differentiation distanserar hon Vellinge från nämnda riksplan, bland annat genom användandet av personliga pronomenet *vi*.

5.1.2 Reklamfilmsspublikationen i Staffanstorp

När olika sociala aktörer med anknytning till Staffanstorps kommun uppträder i artikelurvalet blir *Sydsvenskans* benägenhet till konfliktorientering tydlig. Att tidningen vill problematisera reklamfilmsspublikationen synliggörs genom följande utdrag:

(S1) Kommunens film, där en barnfamilj flyr Malmö och flyttar till Staffanstorp, har väckt debatt (Malmros 2019b).

(S2) En mamma och ett barn ses gå på en gata, där de trakasseras av ett ungdomsgäng (Strand 2019).

Exempel S1 innehåller en social aktör representerad genom realiseringen av den exkluderande strategin backgrounding. Det framgår inte hos 'vem' som reklamfilmen har väckt debatt, men läsaren kan förutsätta att det rör sig om de som konsumerar de nyhetskanaler där händelser likt denna granskas. Exakt hur många som nås av nyheten och den efterföljande debatten är emellertid öppet för tolkning; här använder *Sydsvenskan* sig av den dramaturgiska berättartekniken intensifiering, dramatiska händelser garanteras ju mer uppmärksamhet om de bevakas på ett intresseväckande sätt (Hernes 1978).

Problematiseringen synliggörs också genom sättet på vilket den sociala aktören *en mamma och ett barn passiveras* i förhållande till *ungdomsgänget* i exempel S2. Inom ramen för mediernas gestaltningar är vinkling och ordval av central betydelse, vilket här exemplifieras genom att de som sociala aktörer vid upprepade tillfällen figurerar i passivkonstruktioner, samt de negativa konnotationer som medföljer verbet *trakassera*, som enligt Svensk Ordbok betyder ”utsätta för (fortlöpande) obehag” (2021).

(S3) I filmen flyttar, eller flyr, en familj från grannkommunen Malmö till ett färgsprakande Staffanstorp (Gustafsson 2019).

Ordval är även av betydelse i exempel S3. I sammanhanget framstår ’storstaden’ Malmö som reducerad till en *grannkommun*, från vilken den aktiverade familjen flyr till det *färgsprakande* Staffanstorp.

Till de Staffanstorpspolitiker som uppträder i materialet hör Pierre Sjöström, som är oppositionsråd i kommunen. Som är kutym inom politiskt orienterad nyhetsrapportering representeras han med sitt fullständiga namn och titel, med hjälp av realiseringen av strategin functionalization:

(S4) S-politikern och oppositionsrådet i Staffanstorp Pierre Sjöström, är kritisk till att man marknadsför Staffanstorp på bekostnad av en annan kommun (Malmros 2019a).

(S5) Han anser däremot att kommunen medverkar till en polarisering (Malmros 2019a).

(S6) Pierre Sjöström reagerade själv på att den kioskägare som syns i filmen är vit (Malmros 2019a).

Samtliga tre exempel är anmärkningsvärda då de underbygger bilden av en polarisering mellan Sjöström och Staffanstorps kommun, för vilken han utför sina politiska uppdrag. Kommunen får i exemplen ikläda sig rollen av en passiviserad social aktör som ’utsätts’ för Sjöströms kritik, åsikter och reaktioner. Genom realiseringen av strategin differentiation separeras han från den styrande borgerliga koalitionen. Genom det i exempel S6 förekommande reflexiva pronomenet *själv* betonas det faktum att Sjöström har liten eller ingen kännedom om vilka beslut som tagits i samband med produktionen och publiceringen av reklamfilmen.

Politisk debatt och polemik tenderar att i vissa sammanhang kännetecknas av komplexitet (Semetko och Valkenburg 2000), men genom att positionera olika politiska aktörer mot varandra kan medierna närma sig den 'tuppfäktning' som underlättar konfliktorientering och fångar politikens intresse. I dagens medieklimat kan ju som tidigare nämnt även politiker peka på att goda relationer med andra partier tenderar att förbises i medierapporteringen om dem, till förmån för meningsskiljaktigheter (Isotalus och Almonkari 2014, Shehata 2019).

Samtidigt är det inte säkert att Sjöström kunnat tillgodogöra sig dessa kunskaper på ett annat sätt än genom medierna, av vilka politiker i mångt och mycket får ses som passiva konsumenter (Sevenans 2017). Det kan även vara värt att återknyta till de olika medialiseringsfaser som Strömbäck (2014) redogör för. Sjöström behöver anpassa sig till medielogiken för att framföra sin egen agenda och medierna uppträder självständigt i förhållande till Staffanstorpspolitikerna, vilket konkretiseras genom den gestaltade konfliktorienteringen.

Nästföljande utdrag utgörs av ett citat av Per Almström, som även han är politiker och som innehar rollen som kommundirektör i Staffanstorps kommun:

(S7) – Kostnaden för detta har varit 98 000 kronor, vilket får ses som en låg kostnad för den uppmärksamhet och spridning filmen har fått. Hade vi valt att annonsera med en helsida i dagspressen hade det kostat betydligt mer för kommuninvånarna (Adelgren och Malmros 2019).

Realiseringen av strategin differentiation har även här betydelse för representationen av sociala aktörer. Almström representerar kommunen inklusive sig själv som separerad från kommunens invånare med hjälp av personliga pronomenet *vi*. Samtidigt representeras kommunen av citatet att döma som den aktiverade annonsören och tillika producenten av reklamfilmen och *kommuninvånarna* som passiviserade skattebetalare.

5.2 Representationen av 'dem' kontra 'oss'

Då del i uppsatsens syfte är att undersöka hur människor med invandrarbakgrund gestaltas i artikelurvalet, lägger analysens andra del vikt vid mönster kring representationen av sådana sociala aktörer.

5.2.1 Tiggeriförbudet i Vellinge

Kritiska diskursanalytiker tenderar, som tidigare nämnt, att utgå ifrån att språket bidrar till att reproducera sociala strukturer (Fairclough i Winther Jørgensen & Philips 2000:73). Den moderna rasismen, som Van Dijk (2000) resonerar kring, går ut på att rasism i mångt och mycket är verbal till sin natur och diskursen kring tiggeri, som den här sektionen belyser, behöver inte nödvändigtvis relatera till etnicitet:

(V4) Ytterst ska polisen kunna avhysa personer som ber om pengar... (Landelius 2018c)

Här är tiggare som grupp 'kollektiviserade' och genom realiseringen av strategin genericization representeras de som *personer*. Även denna mening är ett exempel på passivisering, vilket rollfördelningen belyser, där *polisen*, som dessutom med hjälp av realiseringen av strategin specification representeras som en avgränsad grupp sociala aktörer, är den aktiverade 'kraften' som utför handlingen att *avhysa*. Ytterligare exempel med samma sociala aktörer, som bäddar för en 'klyfta' mellan offentlig verksamhet och människor som tigger, ges nedan:

(V5) Jörgen Sjästad säger att första steget är att informera personen om förbudet, upprepas förseelsen blir tiggaren bötfälld (Landelius 2019a).

För det första realiseras strategin nomination i representationen av polisen Jörgen Sjästad, en strategi som står i motsatsförhållande till *personen* och *tiggaren* som här representeras genom functionalization. Intressant är, för det andra, att notera den realisering av strategin subjection som exempel V5 synliggör. När polisen ska ge en tiggande social aktör en tillsägelse, så refereras denne till som *person*, om förseelsen däremot upprepas 'reduceras' den sociala aktören till en *tiggare*.

I artikelurvalet förekommer även mer 'uppenbara' exempel på andrafiering, här illustrerat genom ögonen på Vellingebon Pierre Nilsson, illustrerat i följande citat:

(V6) - Det är bra att Vellinge inför förbudet. Vi ska inte ha en massa personer som kommer hit bara för att tigga. Det är inte värdigt. Hemländerna borde ta hand om dem istället (Landelius 2018a).

I termer av gestaltning ges ovan inte mycket utrymme för tolkning. I realiseringen av strategin differentiation separerar Nilsson, genom personliga pronomenet *vi*, sig från *hemländerna*, som enligt hans sätt att se på saken borde ta hela ansvaret för de tiggare som uppehåller sig i

Vellinge. Deiktiska referenser som *hit* understryker även hur Nilsson vägrar se tiggeri som 'hemmahörande' i Vellinge kommun.

I artikelurvalet ges vidare avsevärt med utrymme till den tiggande rumänska kvinnan Alina Dobrică, som närmast kan liknas vid 'ansiktet utåt' för tiggandet i Vellinge. Det faktum att flera artiklar ägnas åt hennes person kan sägas gå stick i stäv med de observationer som görs kring den marginaliserade bilden av människor med utländsk bakgrund (jmf. Gemi m.fl. 2013 m.fl.), samt den iakttagelse som Van Leeuwen (2008:35) gör, nämligen att medelklasstidningar² tenderar att specifikt referera till regeringsföreträdare och experter, snarare än den 'vanliga' människan.

Forskningsöversikten (jmf. kapitel 2) gör gällande att invandrare och flyktingar tenderar att i nyhetsrapportering aktiveras i samband med negativt laddade aktiviteter, exempelvis brottslighet. Exempel på aktivering av den sociala aktören Alina Dobrică ges nedan:

(V6) Ett år senare återkommer hon hela tiden till samma sak: hon ser sig som någon som utför en uppgift, som städerska – inte som en tiggare (Landelius 2018b).

(V7) Istället har hon köpt en sopskyffel och städar den smala passagen utanför Ica (Landelius 2019b).

I termer av rollfördelning kan de två första exemplen sägas aktivera Alina Dobrică som utförare av 'legitima sysslor', nämligen som *städare*. Härmed kan hon argumenteras separera sig från gemene tiggare. Emellertid kvarstår den negativa konnotationen till ordet *tiggare* som här kontrasteras mot *städerska*. Man kan argumentera för att exemplen frångår Hartleys (1992; i Allan 2010:177) klassificering i så motto att Alina Dobrică tillåts framföra sin egen agenda. Samtidigt förutsätter gestaltningen att den strategin inte är helt igenom lyckosam. Detta tar sig, på en semantisk nivå, uttryck genom verbfrasen *att se sig som*. Frasen ger ett intryck av 'isolation', då just Alina Dobricäs agenda är hennes egen och inte någon annans.

Man kan vidare beakta den intertextuella innebörd som medföljer användandet av substantivet *städerska*, som här framstår som ett fullgott 'legitimt' arbete, men som i andra kontexter och i exempelvis i jämförelse med de andra yrken som representeras i artikelurvalet, såsom

² *Sydsvenskans* politiska hållning är oberoende liberal (Sydsvenskan 2013).

politiker och *polis*, förefaller vara ett yrke som 'vi' inte ska ägna oss åt. I nästföljande exempel representeras Alina Dobrică genom ögonen på Vellingeborna:

(V8) – Alina är Vellinges mest omtyckta pysslare, ingen man behöver instifta ett förbud mot. Hon är en människa precis som vi (Landelius 2019b).

(V9) – Hon städar och plockar upp fimpar. Hon är ingen tiggare (Landelius 2018b).

De slutsatser som gjordes i föregående diskussion reflekteras även i exemplen V8 respektive V9. Sättet på vilket Alina Dobrică aktiveras är genom aktiviteter som 'vi' inte skulle ägna oss åt, samtidigt som de negativa konnotationerna kring ordet *tiggare* kvarstår. Frasen *hon är en människa precis som vi* kan på ett sätt argumenteras befästa det 'mentala' avstånd som upprättas gentemot Alina Dobrică. Brune (SOU 2006:21) belyser ju bland annat att en grundläggande förutsättning för andrafiering är att 'vi' talar om 'dem'. Detta reflekteras även i nästföljande exempel:

(V10) En annan är Marie Wallman, som menar att hon byggt upp en relation med Alina Dobrică under flera år (Landelius 2018b).

I exempel V10 passiviseras Alina Dobrică i förhållande till Vellingebon Marie Wallman och 'utsätts' för handlingen. Utgångspunkten är att Marie Wallman är den som valt att bygga upp en relation med henne, och inte tvärtom. Det kan tolkas som att Alina Dobrică är beroende av att Vellingeborna visar sympati för henne.

Även om andrafiering är av betydelse i exemplen ovan, har formuleringarna även betydelse för hur *Sydsvenskan* konstruerar polariseringen mellan Vellingeborna och de folkvalda politikerna. Att förära den tiggande kvinnan Alina Dobrică egenskaper som anses vara 'legitima' och positivt laddade, står i kontrast mot det instiftade förbudet. I exemplen representeras Vellinge kommun som social aktör genom realiseringen av strategin exclusion, som är de som *instiftar förbud* och som inte behandlar *tiggare som människor*. Som Fowler (1991:4) skriver, finns det alltid "different ways of saying the same thing, and they are not random, accidental alternatives". Hartley (1992; i Allan 2010:177) påpekar att den Andre ofta kan ses som i behov av "skydd, rättelse och välfärd", vilket får anses vara vad ovanstående exempel belyser.

I medierapporteringen kring Alina Dobrică porträtteras hon nästintill som en 'lokal kändis' i Vellinge, vilket utdraget i exempel V11 belyser:

(V11) Sedan debatten drog igång för 1,5 år sedan har Alina Dobrică blivit känd som Vellinge tätorts enda tiggare (Landelius 2019b).

Genom realiseringen av strategin functionalization tituleras Alina Dobrică som *Vellinge tätorts enda tiggare* och därmed förmedlas ett 'kändisskap' runt henne. Hon skildras även som en passiviserad social aktör, genom passivkonstruktionen *har blivit känd* och som en 'konsekvens' av den *aktiverade* debatten som *drog igång för 1,5 år sedan*. Utan hänsyn till sammanhanget kan tiggeriutövande föreställas vara något 'unikt' och 'eftersträvansvärt', vilket emellertid förefaller vara motsägelsefullt i den allmänna diskursen om tiggeri, och återigen måste hänsyn tas till artikelns betydelse i förhållande till andra texter.

(V12) Det hårdare klimatet i Vellinge har nu gjort att Alina Dobrică tagit beslutet att resa hem till Rumänien (Landelius 2019b).

(V13) De senaste elva månaderna har Alina Dobrică varit tillbaka i Rumänien med sina barn (Landelius 2018b).

Även i exempel V12 skildras Alina Dobrică som en passiviserad SA. Här utsätts hon för realiseringen av strategin subjection och förefaller vara direkt påverkad av *det hårda klimatet i Vellinge*, och som en konsekvens att detsamma väljer hon att resa hem till Rumänien. Just frasen *resa hem* kan ses som ett sätt på vilket medierna subtilt reproducerar dikotomin mellan 'oss' och 'dem'. McKinlay och McVittie (2008) poängterar bland annat att nationstillhörighet är konstant och oföränderlig och ofta tas för given. Här konstrueras alltså ett till synes 'ointagligt' avstånd mellan Alina Dobrică och Vellinge och dess invånare, där hon vid tidpunkten för artikelns publicering befinner sig. Den "begreppslige invandraren" som Brune (2004:334) resonerar kring, reproduceras genom bland annat triviala nyhetstekniker, och genom den 'eviga' nationstillhörigheten är det svårt att kringgå bilden av den Andre som en avvikelse i förhållande till 'oss'.

Vinkeln och gestaltningen av *klimatet i Vellinge* som *hårdare* kan även ses som ett exempel på den dramaturgiska berättartekniken intensifiering (Hernes 1978) av *Sydsvenskan*, som skildrar förhållandena i kommunen som under negativ utveckling, vilket relaterar till den

nyhetsrapportering som tidigare bedrivits om förhållandet till invandring i kommunen (jmf. avsnitt 1.1).

Den ovan diskuterade nationstillhörigheten återspeglas även i exempel V13. Här ges emellertid även exempel på realiseringen av strategin individualization, då Alina Dobrică representeras som en 'mamma' som *är tillbaka i Rumänien med sina barn*. Här kan man argumentera för att hon ges den identitet, vilken bristen på Hartley (1992; i Allan 2010:177) menar är ett kännetecken för andrafiering. Machin och Mayr (2012:80) menar att en sådan individualiserande beskrivning av en social aktör kan medföra att läsaren sympatiserar mer med denne.

Representationen av den Andre som hot eller avvikelse är som tidigare nämnt ett betydande kännetecken för andrafiering (Brune 2006:21 m.fl.):

(V14) Men tiggeriförbudet har påverkat hur omvärlden ser på och behandlar henne... Det händer allt oftare att människor svär och skriker efter henne (Landelius 2019b).

I exempel V14 kan Alina Dobrică argumenteras fråntas sitt (metaforiska) "medborgarskap" (Hartley 1992; i Allan 2010:177), med konsekvensen att hon inte längre betraktas som en människa med egna rättigheter. Sättet på vilket gestaltningsteorin operationaliseras är här av central betydelse, belyst genom ordvalen som ges i form av de kraftigt negativt konnoterade verben *svära* och *skrika*. Människor i Vellinge kommun utgör den sociala aktör som genom realiseringen av strategin association förknippas med *omvärlden*, vilket ger intrycket av att Alina Dobrică står ensam mot övriga världen, då hon specifikt refereras till med hjälp av pronomenet *henne*. Här ges alltså bilden av en sorts 'avhumanisering' av Alina Dobrică.

5.2.2 Reklamfilmpubliceringen i Staffanstorps

Kritiker av Staffanstorps kommuns reklamfilm menade, som tidigare nämnt, att den bidrog till att svartmåla bilden av det invandrartäta Malmö, bland annat genom dess scenografi, och att det faktum att samtliga framträdande skådespelare är vita (jmf. avsnitt 1.1). En grupp Malmöungdomar tog beslutet att producera en egen film som gensvar. Som sociala aktörer representeras de som i följande utdrag:

(S8) I stället för att följa med en skräckslagen kvinna till Staffanstorps stannar filmaren här vid de fyra ungdomarna som står och hänger i stan. De får berätta om sina drömmar (Sehlin 2019).

(S9) En ung man berättar om sin dröm att bli fotbollsproffs (Sehlin 2019).

I exemplen aktiveras *ungdomar* respektive *en ung man* som sociala aktörer. Till skillnad från den ”identitet” som enligt Hartley (1992; i Allan 2010:177) brukar fråntas den Andre, representeras de här som ’komplexa’ personligheter i så motto att de *drömmer* och oroar sig för framtiden. Notera även gestaltningen, där ordval och innehåll är av central betydelse för fönstret genom vilket medierna tillåts spegla verkligheten, och hur frasen *stå och hänga i stan* plötsligt ges en allt positivare betydelse, som kan innebära kontemplerande snarare än kringflackande. Observationen relaterar även, intertextuellt, till reklamfilmen, inom ramen för vilken *stå och hänga* torde kunna tolkas som lösdriveri. Således har texten rekontextualiserats, och i en ny kontext får den en ny innebörd (Wodak 2014, Meyer och Wodak 2009).

(S10) Men den kanske starkaste rösten kommer från Malmöbon Kamal Masri som skottskadades 2006 på väg till en fotbollsträning (Sehlin 2019).

I exempel S10 realiseras såväl strategierna nomination som functionalization. Kamal Masri beskrivs som en *Malmöbo* ’likt alla andra’, denna individualisering menar, som tidigare nämnt, Machin och Mayr (2012:80) för läsaren närmare enskilda sociala aktörer. Intressant är även att beakta att Masri *skottskadades på väg till en fotbollsträning*. Det går att argumentera att han här representeras som passiviserad i anslutning till en ’legitim’ aktivitet, men givet passivkonstruktionen placeras han icke desto mindre i ’offrets’ position.

Ytterligare gensvar på reklamfilmen kom från den i Staffanstorps kommun belägna Uppåkra församling, även här i form av en egenproducerad film för att lyfta Staffanstorps ”mångfald” (Malmros 2019b). I följande citat av prästen Johanna Östman är konfliktorienteringen tydlig, samtidigt som det har betydelse för dikotomin mellan ’oss’ och ’dem’:

(S11) – Vi gjorde den för att vi inte kände igen oss i bilden av Staffanstorps kommun i filmen som kommunen släppte. Som präst träffar jag varje vecka hundratals människor från olika delar av världen och med olika socioekonomisk [sic] bakgrunder... (Malmros 2019b)

För det första visar alltså inkludandet av citatet på representationen av såväl en uppenbar konflikt mellan olika aktörer inom Staffanstorps kommun, då Johanna Östman genom realiseringen av strategin differentiation distanserar sig själv från *kommunen*, genom användandet av pronomenet *vi*. Att inkludera citatet, och därmed gestalta henne på det sättet,

resulterar i att hon framställs som en 'godhjärtad' person. Samtidigt innehåller utdraget spår av andrafiering. Som Johansson (SOU 2006:21, s. 166) skriver, uttrycks "underlägsenhet" i, bland andra, "kulturella" och "ekonomiska" termer. Formuleringen förutsätter att *människor från olika delar världen* är en avvikelse från 'oss', som tangeras av olika *socioekonomiska bakgrunder*. Dessa tendenser kan även reflekteras i nästföljande utdrag:

(S12) Han förklarar att de vill mänskliggöra de fyra ungdomarna, låta tittarna höra deras röster och få se dem i ögonen (Sehlin 2019).

Hartley (1992; i Allan 2010:177) menar som tidigare nämnt att den sammantagna bilden av representationen av den Andre är som en grupp i behov "skydd, rättelse och välfärd". *De fyra ungdomarna* som sociala aktörer *passiviserar* här som en grupp som ska *mänskliggöras*. På ett intertextuellt plan förutsätter formuleringen emellertid en allmänt förekommande diskurs där människor med invandrarbakgrund dels utgörs av ungdomsgäng, dels tenderar att inte vara just *mänskliggjorda*.

5.3 Sammanfattning

Analysen av artikelurvalet visar på ett antal iögonfallande tendenser i *Sydsvenskans* nyhetsrapportering kring tiggeriförbudet i Vellinge respektive reklamfilmpubliceringen i Staffanstorp. Noterbart vad gäller representationen av kommun och politiker är den höga grad konfliktorientering (Hernes 1978, Semetko och Valkenburg 2000 m.fl.) som präglar nyhetsrapporteringen, illustrerat av såväl polemik inom de politiska leden som ett uppenbart avstånd mellan politiker och kommuninvånare, vilket understryks av skillnader i olika representationer av sociala aktörer, såsom realiseringen av strategier som *passivering* kontra aktivering, liksom differentiation. Analysen av representationen av 'dem' kontra 'oss' visar därefter visserligen på en hos *Sydsvenskan* inneboende motivation att *aktivera* traditionellt 'marginaliserade' sociala aktörer, som ett led i att problematisera händelserna, samtidigt som intertextuella referenser icke desto mindre åskådliggör spår av andrafiering i artikelurvalet, då representationen av sociala aktörer på många sätt tycks förutsätta ett 'ointagligt' avstånd mellan 'oss' och 'dem'. Den Andre förefaller vara beroende av att 'vi' 'humaniserar' och 'legitimerar' 'dem' (jmf. Brune i SOU 2006:21 m.fl.).

6. Slutdiskussion och slutsatser

I det avslutande kapitlet summeras uppsatsen och utrymme ges till betydelsefulla reflektioner som framkommer av analysen i kapitel 5, som i sin tur kontextualiseras med forskningsöversikten respektive det teoretiska ramverket (jmf. kapitel 2 samt 3).

För att återknyta till syftet och de forskningsfrågor som ställs i kapitel 1, ämnade den inledande forskningsfrågan att undersöka hur medierna med utgångspunkt i medielogiken, inklusive däri betydande dramaturgiska berättartekniker, representerar olika sociala aktörer i artikelurvalet. Inom den politiskt orienterade nyhetsjournalistiken är mediernas tendens att skildra konflikter utbredd (Strömbäck 2014). Hernes (1978) betonar bland annat att enskilda händelser får större utrymme i mediebevakningen om meningsskiljaktigheter lyfts fram och betonas.

De tendenser som analysen åskådliggör kan på flera sätt argumenteras vara i harmoni med ovan utgångspunkter. Polemik är onekligen ett tema som genomsyrar *Sydsvenskans* nyhetsrapportering av tiggeriförbudet i Vellinge respektive reklamfilmspublikationen i Staffanstorps och diverse sociala aktörer positioneras mot varandra i de analyserade artiklarna. I flera fall förefaller det vara tydligt hur, genom olika gestaltningar, representationen synliggör 'klyftor' mellan olika aktörer, och *Sydsvenskans* benägenhet att problematisera de respektive händelserna förefaller därmed vara uppenbar. Således kan det vara värt att påminna sig om tidningens "oberoende liberala" hållning, med tillhörande bolagsordning inom ramen för vilken man ämnar "...rikta sig till en vid läsekrets och därvid verka för en positiv regional utveckling" (Flemen 2009).

Vid upprepade tillfällen återfinns representationen av nämnda konfliktorientering inom de politiska leden, vilket anknyter till de observationer som framkommer i forskningsöversikten (jmf. kapitel 2), nämligen att bristfälliga relationer mellan politiker ofta ses på som en indikator för högt "underhållningsvärde" (Bartholomé m.fl. 2015:449). Avståndet ter sig nämligen ganska långt mellan olika aktörer med olika inflytande i kommunerna, något som representationen av sociala aktörer synliggör. Det faktum att sociala strukturer upprätthålls genom språket är som bekant något som kritisk diskursanalys åskådliggör (Fairclough i

Winther Jørgensen & Philips 2000:73). Medborgare i berörda kommuner kan vidare representeras som passiva i förhållande till politikernas initiativ och med hjälp av strategier som passivisering och differentiation tillhandahåller medierna vidare bilden av ett 'mentalt' avstånd mellan beslutsfattande politiker och skattebetalande invånare.

Sammanfattningsvis, konflikt 'säljer' och, som det teoretiska ramverket (jmf. kapitel 3) belyser, tenderar medierna att i anslutning till händelser likt de som beskrivs ovan kunna agera mer eller mindre självständigt i förhållande till politiska aktörer, som snarare är de som behöver nyttja medierna som en kanal för att nå ut till de egna medborgarna. Följande citat av Bartholomé m.fl. (2015:439) kan användas för att 'rama in' den konfliktorientering som analysen synliggör:

Journalists decide if and how to report about political conflict. They may seek out political conflicts, amplify political conflicts for the attractiveness of the story, or even actively orchestrate and manufacture conflict frames.

Den andra forskningsfrågan avsåg undersöka vad representationen av sociala aktörer har för betydelse för dikotomin mellan 'oss' och 'dem'. Analysen visar att *Sydsvenskan* lägger vikt vid att *aktivera* de aktörer som direkt eller indirekt fallit offer för tiggeriförbudsinförandet respektive reklamfilmen. Kanervirta (2018) resonerar exempelvis kring hur invandrare tenderar att beskrivas i termer av statistik, att jämföra med artikelurvalet som analyseras i den här uppsatsen, i vilka strategier som individualisering och nomination realiserats. Strategierna synliggör alltså den Andre på ett sätt som kan argumenteras motsäga några av de trender som redovisas i forskningsöversikten (jmf. Gemi m.fl. 2013 m.fl.).

I Malmö skildrar *Sydsvenskan* ungdomar, tvärtemot bilden som förmedlas i Staffanstorps reklamfilm, som en kontemplerande grupp av människor med drömmar och framtidsförhoppningar. Och i fallet med tiggeriförbudsinförandet i Vellinge ges avsevärt med utrymme till den tiggande rumänska kvinnan Alina Dobrică, en social aktör som 'personifierar' tiggare i kommunen och som representeras dels genom beskrivningen av henne i artikeln, dels genom representationen som hon tilldelas av invånare i Vellinge kommun och dels genom de citat som hon själv ger.

Alina Dobrică 'humaniseras' i så motto att hon representeras utföra sysslor som i nyhetsrapporteringen kontrasteras mot det av Vellinge kommun kriminaliserade tiggeriet, såsom gatustädning, vilket kan ses som en 'legitim' aktivitet. Att representera sociala aktörer som innehavare av 'hederliga' kvalitéer, en egen agenda och identitet, motsäger även några av de klassificeringar som Hartley (1992; i Allan 2010:177) tillhandahåller, som är betydelsefulla för andrafiering. Men då *Sydsvenskan* är en tidning med i första hand regional och lokal förankring, kan resultaten även sägas vara i linje med vad Cooper m.fl. (2017:86) kommer fram till, nämligen att lokala medier med sitt "gemenskapsbyggande" ansvar tenderar att vara mer 'humaniserande' i sin representation av människor med invandrabakgrund.

Just representationen av Malmöungdomarna som *drömmare* och Alina Dobrică som *städerska* kan även argumenteras utgöra del i den gestaltning som *Sydsvenskan* använder sig av för problematisera reklamfilmen respektive tiggeriförbudsinförandet, och underbygga polariseringen mellan beslutsfattande politiker och andra sociala aktörer i kommunen, då dessa aktiviteter står i stark kontrast mot just det som besluten ska propagera för respektive mot, nämligen att flytta från den 'otrygga' storstaden samt att 'kriminellt' utöva tiggeri.

'Humaniseringen' av människor med invandrabakgrund till trots går det inte att blunda för de "rutinmässiga och triviala nyhetstekniker" (Brune i SOU 2006:21, s. 95) som bidrar till att reproducera bilden av den "begreppslige invandraren" (Brune 2004:334) och som gör att dikotomin mellan 'oss' och 'dem' upprätthålls. Att 'vi' pratar om 'dem' är för Brune (SOU 2006:21) centralt i definitionen av andrafiering; just det faktum att representationen av dessa aktörer vid flera tillfällen sker genom ögonen på kommuninvånare kan ses som ett argument som underbygger den teorin.

Andrafiering gör sig även relevant ur ett interdiskursivt perspektiv, det vill säga i den allmänna diskursen om exempelvis *drömmande* respektive *gatustädning* förefaller dessa, för över lag tämligen välmående invånare i Vellinge respektive Staffanstorp, utgöra relativt basala eller icke-eftersträvensvärda mål. Enligt Hartley (1992; i Allan 2010:177) tenderar den Andre att ses som en grupp i behov av "skydd, rättelse och välfärd", och analysen som görs i den här uppsatsen visar alltså att den Andre förefaller vara beroende av att 'vi' pratar om och

att 'vi' dessutom 'legitimerar' 'dem', genom att ge den Andre rätten att utföra vissa aktiviteter eller att tänka eller förhålla sig på ett visst sätt.

Att nyhetstekniker är just 'rutinmässiga' torde innebära att de inte är 'uppenbara', men likväl av betydelse för hur olika aktörer förhåller sig till varandra, vilket är vad syftet med den här studien är att belysa. Det kan vara värt att återknyta till vad Machin och Mayr (2012:5) skriver om själva essensen i utförandet av kritisk diskursanalys, nämligen att "when a researcher draws on CDA for the first time, what they will realise is that it is often in the smallest linguistic details where power relations and political ideology can be found".

Diskussionerna om hur kommun och politiker respektive 'dem' kontra 'oss' representeras förenas till syvende och sist i medielogiken och i *Sydsvenskans*, likt andra mediers, benägenhet att sträva efter att, inte minst i politiskt orienterad journalistik (Hernes 1978, Strömbäck 2014), uppnå en bevakning som präglas av att en eller flera aktörer ligger i luven på varandra.

6.1 Begränsningar och vidare forskning

Den här studien har genom analysen av ett relativt begränsat artikelmaterial beskrivit hur en dagstidning gått till väga för att representera sociala aktörer i bevakningen av två nyhetshändelser. Materialet är som sagt relativt småskaligt och utgörs av endast tretton artiklar insamlade under en relativt begränsad tidsperiod. Det är därmed inte möjligt att, mot bakgrund av enbart den analys som görs i den här studien, generalisera *Sydsvenskans* förhållningsätt till representationen av politiker respektive invandrare varken utifrån ett diakront perspektiv eller över ett bredare spektrum, något som emellertid inte heller är studiens syfte (jmf. avsnitt 4.2).

Utrymme finns emellertid för att, på detaljnivå, operationalisera det analytiska ramverket (jmf. sektion 4.1.2) ytterligare i studier som likt innevarande undersökning berör händelser såväl på lokal som nationell nivå, med på olika sätt av varandra beroende aktörer, med anknytning till en viss kommun. Sådana studier skulle, som den här studien belyst, framgångsrikt kunna identifiera hur sociala praktiker, som anknyter till mediernas fallenhet för såväl konfliktorientering som andrafiering, eventuellt reproduceras i nyhetsrapportering.

Förslagsvis kan framtida studier kombinera det tolkande kvalitativa tillvägagångssättet, genom användandet av vilket den här studien påvisat relevanta mönster, med ett kvantitativt förhållningssätt, för att mot bakgrund av ett statistiskt underlag diskutera och jämföra representationen av olika sociala aktörer. Att kombinera kritisk diskursanalys med, exempelvis, korpuslingvistik är något som, bland andra, Machin och Mayr (2012:216) resonerar vidare kring.

Framtida studier kan även med fördel koncentrera sig på enbart någon eller några av de strategier som utgör den här studiens analytiska ramverk, förslagsvis studera den eventuella exkluderingen av en viss grupp sociala aktörer i rapporteringen kring en viss händelse.

7. Referenslista

Tryckta källor

- Allan, S. (2010). *News Culture*. Maidenhead: Open University Press.
- Allen, W., Blinder, S., & McNeil, R. (2018). Media Reporting of Migrants and Migration. *World Migration Report*, 2018(1).
- Bartholomé, G., Lecheler, S., & de Vreese, C. (2015). Manufacturing Conflict? How Journalists Intervene in the Conflict Frame Building Process. *The International Journal of Press/Politics*, 20(4), 438–457.
- Berglez, P. (2010). Kritisk diskursanalys. I M. Ekström & L. Larsson (Red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Boréus, K. (2001). Discursive Discrimination and Its Expressions. *Nordicom Review*, 22(2), 31–37.
- Brune, Y. (2004). *Nyheter från gränsen: Tre studier i journalistik om "invandrare", flyktingar och rasistiskt våld* (Doktorsavhandling). Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Bryman, A. (2008). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Cooper, S., Olejniczak, E., Lenette, C., & Smedley, C. (2017). Media Coverage of Refugees and Asylum Seekers in Regional Australia: A Critical Discourse Analysis. *Media International Australia*, 162(1), 78–89.
- Cuadrado-Ballesteros, B., Martinez-Ferrero, J., Frias-Aceituno, J.-V., & Garcia-Sanchez, I.-M. (2017). The Role of Media Pressure in Promoting Transparency of Local Governments. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 13(51), 20–37.
- Don, Z. M., & Lee, C. (2014). Representing Immigrants as Illegals, Threats and Victims in Malaysia: Elite voices in the Media. *Discourse & Society*, 25(6), 687–705.
- Fairclough, N. & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. I T. van Dijk (Red.), *Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction, Vol. 2. Discourse as Social Interaction* (s. 258–284). London: SAGE.
- Fowler, R. (1991). *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge.
- Gemi, E., Ulasiuk, I., & Triandafyllidou, A. (2013). Migrants and Media Newsmaking Practices. *Journalism Practice*, 7(3), 266–281.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.

- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Hartley, J. (1992). *The Politics of Pictures: The Creation of the Public in the Age of Popular Media*. London: Routledge.
- Hernes, G. (Red.). (1978). *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*. Bergen: Universitetsforlaget.
- Isotalus, P., & Almonkari, M. (2014). Mediatization and Political Leadership: Perspectives of the Finnish newspapers and party leaders. *Journalism Studies*, 15(3), 289–303.
- Jonsson, M. (2005). *Flodvågskatastrofen i svensk nyhetspress: En kvalitativ innehållsanalys av katastrofrapporteringens fem första dagar i Aftonbladet, Dagens Nyheter och Östgöta Correspondenten* (Magisteruppsats). Linköping: Linköpings universitet. Hämtad från <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A20376&dswid=-8414>
- Karlsson, D., & Gilljam, M. (2014). *Svenska politiker: Om de folkvalda i riksdag, landsting och kommun*. Santérus.
- Kanervirta, A. (2018). *Media Representations of Asylum Seekers: A Multimodal Analysis of Online Articles of the Guardian and the Daily Mail* (Masteruppsats). Jyväskylä: Universitetet i Jyväskylä. Hämtad från <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59610?locale-attribute=en>
- Ketelaars, P., & Aelst, P. (2020). An Actor Approach to Mediatization: Linking Politicians' Media Perceptions, Communication Behaviour and Appearances in the News. *Politics of the Low Countries*, 2.
- KhosraviNik, M., Krzyżanowski, M., & Wodak, R. (2012). Dynamics of Representation in Discourse: Immigrants in the British Press. I M. Messer, R. Schroeder, & R. Wodak (Red.), *Migrations: Interdisciplinary Perspectives* (s. 283–295). Wien: Springer.
- Machin, D., & Mayr, A. (2012). *How to Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*. London: Sage.
- McKinlay, A., & McVittie, Chris. (2008). *Social Psychology and Discourse*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Meyer, M., & Wodak, R. (2009). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Los Angeles: SAGE.
- Nord, A. (2017). Textilierna, textilarbetaren och du: En multimodal analys av en broschyr om miljömärkt textil. I K. Helgesson, H. Landqvist, A. Lyngfelt, A. Nord, & Å. Wengelin, *Text och kontext. Perspektiv på textanalys* (s. 147–162). Malmö: Gleerups.

- Rezaei, S., Kobari, K., & Salami, A. (2019). The Portrayal of Islam and Muslims in Western Media: A Critical Discourse Analysis. *Cultura*, 16(1), 53–73.
- Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Schillemans, T. (2016). Fighting or Fumbling with the Beast? The Mediatisation of Public Sector Agencies in Australia and the Netherlands. *Policy & Politics*, 44(1), 79–96.
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93–109.
- Sevenans, J. (2017). What Politicians Learn from the Mass Media and Why They React to It: Evidence from Elite Interviews. I P. Van Aelst & S. Walgrave (Red.), *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics* (s. 107–125). Cham: Springer International Publishing.
- Shehata, A. (2019). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I M. Karlsson & J. Strömbäck (Red.) *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur.
- SOU (2005:41). *Bortom vi och dom: Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- SOU (2006:21). *Mediernas Vi och Dom – Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- Strömbäck, J. (2004). *Den medialiserade demokratin: om journalistikens ideal, verklighet och makt*. Stockholm: SNS förlag.
- Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, J., Andersson, F. & Nedlund, E. (2017). *Invandring i medierna - Hur rapporterade svenska tidningar 2010-2015?* Stockholm: Delegationen för migrationsstudier.
- Van Dijk TA. (2000). New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach. I S. Cottle (Red.), *Ethnic Minorities and the Media* (s. 33–49). Milton Keynes: Open University Press.
- Van Leeuwen, T. (2008). *Discourse and Practice: New Tools for Critical Discourse Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Weibull, L., & Wadbring, I. (2014). *Massmedier: Nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlid.
- Winther Jørgensen, M., & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

- Wodak, R. (1996). The Genesis of Racist Discourse in Austria since 1989. I C. Caldas-Coulthard och M. Coulthard (Red.), *Texts and Practices* (s. 107–128). London: Routledge.
- Wodak, R. (2014). Analyzing Interaction in Meetings: Perspectives from Critical Discourse Studies and the Discourse-Historical Approach. I F. Cooren, E. Vaara, A. Langley, & H. Tsoukas (Red.), *Language and Communication at Work: Discourse, Narrativity, and Organizing* (s. 39–70). Oxford: Oxford University Press.
- Wu, J. Y. (2016). The Representation of Outbound Chinese Tourists in the American News Discourse. I *Proceedings from the Second International Conference on Linguistics and Language Studies* (270–283). Hämtad från https://www.researchgate.net/profile/Patrick_Chi_Wai_Lee

Elektroniska källor

- Adelgren, A., & Malmros, E. (2019, 19 november). Staffanstorpsbo om reklamfilmen ”Känns lite desperat”. *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2019-11-19/staffanstorpsbo-om-reklamfilmen-kanns-lite-desperat>.
- Berg, F. (2020, 5 oktober). Staffanstorp har lägst antal flyktingar – ”Det är bra”. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/minst-antal-flyktingar-fran-2015-bor-i-staffanstorp>.
- Dahlin, P. (2018, 17 december). Ja till tiggeriförbud i Vellinge. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/ja-till-tiggeriforbid>
- Flemen, L. (2009, 16 mars). Oberoende Liberal. *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2009-03-16/oberoende-liberal>
- Fokus. *Här är det bäst att leva 2020*. (2020). Hämtad från <https://www.fokus.se/2020/06/har-ar-det-bast-att-leva-2020/>
- Fritze, G. (2019, 24 september). Vellinge banade vägen för tiggeriförbud. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/hon-gick-i-taten-for-ett-tiggerforbud>
- Fällmar Andersson, P. (2019, 12 november). Staffanstorps flyttlådor är fulla med iskall självgodhet. *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2019-11-12/staffanstorps-flyttlador-ar-fulla-med-iskall-sjalvgodhet>
- Gustafsson, M. Ö. (2019, 19 november). Clas Ohlson vänder sig mot Staffanstorps reklamfilm – vill bli blurrade. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2019-11-19/clas-ohlson-vander-sig-mot-staffanstorps-reklamfilm-vill-bli>

Internetstiftelsen. *Att ta del av nyheter*. (2016). Svenskarna och internet.

Hämtad 17 maj 2021 från

<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2016/internet-och-traditionella-medier/att-ta-del-av-nyheter/>

Kommunrapport Staffanstorp. *Näringsliv och arbetsmarknad i Staffanstorp*. (2018). Hämtad 24 maj 2021 från

https://filer.skane.com/kommunrapporter/Kommunrapport_Staffanstorp.html

Kommunrapport Vellinge. *Näringsliv och arbetsmarknad i Vellinge*. (2018). Hämtad 24 maj 2021 från

https://filer.skane.com/kommunrapporter/Kommunrapport_Vellinge.html

Landelius, M. (2018a, 17 december). Så tycker Vellingeborna om tiggeriförbudet.

Sydsvenskan. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2018-12-17/sa-tycker-vellingeborna-om-tiggeriforbudet>

Landelius, M. (2018b, 19 december). ”Jag har ingen mugg, jag sitter inte på marken – jag bara jobbar och städar”. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2018-12-19/jag-har-ingen-mugg-jag-sitter-inte-pa-marken-jag-bara-jobbar>

Landelius, M. (2018c, 19 december). Polisen: Oklart hur tiggeriförbudet i Vellinge ska hanteras. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2018-12-19/polisen-oklart-hur-tiggeriforbudet-ska-hanteras>

Landelius, M. (2019a, 4 januari). Polisen har börjat avvisa tiggare i Vellinge. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2019-01-04/polisen-har-borjat-avvisa-tiggare-i-vellinge>

Landelius, M. (2019b, 3 mars). Efter förbudet: Enda tiggaren i Vellinge tätort lämnar efter trakasserier. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2019-03-03/efter-forbudet-vellinges-enda-tiggare-lamnar-efter>

Landelius, M. (2019c, 13 augusti). Kampen för att upphäva Vellinges tiggeriförbud fortsätter. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2019-08-13/kampen-for-att-upphava-vellinges-tiggeriforbud-fortsatter>

Landelius, M., & Karlsson, J. M. (2018, 17 december). Klartecken för lokalt tiggeriförbud i Vellinge. *Sydsvenskan*. Hämtad från

<https://www.sydsvenskan.se/2018-12-17/klartecken-for-lokalt-tiggeriforbud-i-vellinge>

- Larsson, P. (2019). Tiggeriförbudet gjorde Vellinge otryggt. Hämtad från <https://sydsvenskan.se/2019-03-04/tiggeriforbudet-gjorde-vellinge-otryggt>
- Malmros, E. (2019a, 12 november). S-kritik mot kommunens omstridda reklamfilm: Vad är syftet? *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2019-11-12/s-kritik-mot-kommunens-omstridda-reklamfilm-vad-ar-syftet>
- Malmros, E. (2019b, 6 december). Kyrkans svar på Staffanstorps omdebatterade reklamfilm. *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2019-12-05/forsamlingens-svar-pa-staffanstorps-omdebatterade-reklamfilm?redirected=1>
- Mattsson, S., & Ronge, J. (2019, 12 november). Staffanstorps reklamfilm sågas: "Ett vidrigt tilltag". *Kvällsposten*. Hämtad från <https://www.expressen.se/kvallsposten/staffanstorps-reklamfilm-sagas-ett-vidrigt-tilltag/>
- SCB. *Befolkningsstatistik*. (2021). Hämtad 29 april 2021 från <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>
- Sehlin, M. (2019, 24 november). Efter Staffanstorpsreklamen – nu kommer filmen om det "riktiga Malmö". *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2019-11-24/efter-staffanstorpsreklamen-nu-kommer-filmen-om-det-riktiga>
- Staffanstorps kommun. *Så styrs kommunen*. (2020). Hämtad 10 april 2021 från <https://staffanstorp.se/kommun-och-politik/sa-styrs-kommunen/>
- Staffanstorps kommun [@staffanstorp]. (2019, 11 november). *Staffanstorps kommuns nya informationsfilm lyfter fram bland annat de goda resultaten vad gäller trygghet, skola och näringsliv och det fokus på kärnverksamheter som präglar kommunens inriktning. Här kan du se filmen* [tweet]. Twitter. Hämtad från <https://twitter.com/staffanstorp/status/1193889638798254080>
- Strand, E. (2019, 11 november). Otrygg familj flyttar från Möllevången i Malmö – i Staffanstorps nya reklamfilm. *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2019-11-11/otrygg-familj-flyttar-fran-mollevangen-i-malmo--i-staffanstorps-nya-reklamfilm>
- Svenningsson, F. (2019, 12 november). Staffanstorps reklamfilm: Familj flyttar från otryggheten i Malmö. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/staffanstorps-reklamfilm-familj-flyttar-fran-otryggheten-i-malmo>

Sydsvenskan. *Välkommen till oss på Sydsvenskan*. (2013). Hämtad 22 maj 2021 från <https://www.sydsvenskan.se/2013-04-05/valkommen-till-oss-pa-sydsvenskan>

Trakassera. (2021). I *Svensk Ordbok*. Hämtad 23 maj 2021 från <https://svenska.se/tre/?sok=trakassera&pz=1>

TT. (2019, 7 februari). Klubbat i kommunstyrelsen: Staffanstorps förbjuder tiggeri. *SVT Nyheter*. Hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/klubbat-i-kommunstyrelsen-staffanstorps-forbjuder-tiggeri>

Vellinge kommun. *Kommunfullmäktigeval 1973-2018*. (2018). Hämtad 10 april 2021 från <https://vellinge.se/kommun-och-politik/kommunfakta/statistik/kommunfullmaktigeval-1973-2018/>